

ÍNDEX

0. Presentació	- 3 -
1. Introducció	- 5 -
2. Estudi del cànon	- 9 -
2.1 Cànon de bellesa i la seva evolució	- 9 -
2.1.1 Prehistòria	- 9 -
2.1.2 Egipte	- 9 -
2.1.3 Món Clàssic	- 11 -
2.1.4 Edat Mitjana	- 12 -
2.1.5 Renaixement	- 13 -
2.1.6 Barroc	- 15 -
2.2 El cànon aplicat al Món Clàssic	- 17 -
2.2.1 Context històric de l'art grec	- 17 -
2.2.2 L'art grec	- 18 -
2.2.2.1 Pintura	- 20 -
2.2.2.2 L'arquitectura	- 22 -
2.2.2.3 L'escultura	- 25 -
2.3 El cànon aplicat a l'actualitat	- 27 -
2.3.1 Concursos de bellesa	- 30 -
2.3.2 Models	- 32 -
2.4 Anàlisi	- 33 -
2.4.1 Món Clàssic	- 36 -
2.4.1.1 Resultats individuals de les escultures clàssiques	- 36 -
2.4.1.2 Resultats globals de les escultures clàssiques	- 48 -
2.4.2 Actualitat	- 49 -
2.4.2.1 Resultats individuals de l'actualitat	- 49 -
2.4.2.1.1 Guanyadores de concursos de bellesa	- 49 -
2.4.2.1.2 Models Femenines	- 52 -
2.4.2.1.3 Guanyadors de concursos de Bellesa	- 55 -
2.4.2.1.4 Models masculins	- 59 -
2.4.2.2 Resultats globals de l'actualitat	- 63 -
2.4.3 Estudi comparatiu	- 64 -
3. Conclusions	- 66 -
4. Bibliografia	- 68 -

0. PRESENTACIÓ

El tema d'aquest treball és, bàsicament, els cànons de bellesa de la història. Concretament, està centrat en el de l'època de la Grècia clàssica i les tendències estètiques de l'actualitat (tot i que aquestes no es puguin arribar a considerar un cànon en sí).

El principal objectiu que té el treball és dur a terme una anàlisi comparativa entre ambdós prototipus, i poder veure, gràcies a aquest, si realment l'essència del cànon ha variat molt. Si és així, un altre objectiu serà observar quines són aquestes diferències. Però pot ser que els resultats mostrin el contrari, llavors, el que es voldrà, serà poder adonar-se de quines característiques comparteixen aquestes dues èpoques i a què és degut, és a dir, per quin procés ha passat el cànon fins a arribar a les regles actuals.

Un altre objectiu també, era poder determinar, dintre de les pròpies possibilitats, quin dels dos prototipus pot ser considerat més sa, és a dir, quin té menys repercussions negatives per al cos o la salut dels que el segueixen.

Les principals motivacions a l'hora d'escollir el tema del que tracta el treball són diverses. Primerament, com a estudiant de la modalitat científica del batxillerat, m'interessen temes relacionats amb la salut física i mental de les persones. I és que, es des de fa anys, a causa de la gran pressió que la indústria de la moda, la publicitat i els mitjans de comunicació exerceixen sobre la població, el nombre de trastorns alimentaris i malalties relacionades ha augmentat considerablement. Això, òbviament, va relacionat amb el suposat cànon que s'aplica a la societat perquè sigui seguit. En segon l'estètica i la bellesa sempre han estat importants i presents en molts aspectes de la vida de l'home tal com es veu demostrat en el treball. Per últim, ja fa temps que aquest tema em crida l'atenció, m'interessa. M'agrada estar informada en relació a això. Al capdavall, crec que això és el que realment importa quan has de fer una tasca que ets conscient que comportarà una gran quantitat de temps, esforç i dedicació.

Les fonts d'informació principals utilitzades per fer el treball han estat diversos llibres de text i Internet.

El mètode d'aquest treball consta de diferents passos: per començar, una part de recerca d'informació bibliogràfica que, en aquest cas, ha consistit en contextualitzar els cànons de bellesa de les diferents èpoques i llavors, de manera més específica el de Grècia i el de

l'actualitat, dels que es fa un estudi que es pot veure en l'annex. Seguidament, per dur a terme l'anàlisi, s'ha fet un seguit de fitxes (també contingudes a l'annex) de diferents escultures antropològiques de l'època clàssica i de guanyadors de concursos de bellesa i models de passarel·la actuals. D'aquestes fitxes s'han tret resultats individuals que després han servit per extreure'n uns altres de globals, que han permès establir una comparació entre grups. Seguidament s'ha fet un estudi comparatiu dels resultats globals gràcies al que s'han extret les conclusions del treball.

Com es pot observar en l'explicació del mètode, el treball es troba estructurat en dues grans parts: la memòria escrita i l'annex. El primer bloc, és a dir la memòria escrita, consta, al seu torn, de dues parts més: una part teòrica, on s'hi troba la recopilació de la informació bibliogràfica que forma part del treball; i una bàsicament pràctica, que està constituïda per l'apartat on hi ha els resultats individuals i globals de les fitxes. A l'annex s'hi poden trobar totes les fitxes i l'anàlisi de totes les obres gregues i els personatges que es troben en elles.

La dificultat principal va ser decidir com enfocar el tema que havia escollit. Al principi tenia unes idees molt diferents a les que he acabat duent a terme, però no tenien massa sortides i això va fer que anés força endarrerida en el treball ja que va arribar un moment en el que vaig quedar estancada i em vaig veure obligada a canviar la manera de tirar el treball endavant. Una altra dificultat, ha estat que per fer l'anàlisi de les obres i els personatges de l'actualitat, es necessitaven diversos coneixements que es donen al batxillerat tecnològic i que, per tant, vaig haver d'aprendre.

Per últim, volia donar els meus agraïments a companys de la modalitat tècnica i a les professores de dibuix tècnic i matemàtiques respectivament Rosa Campalans i Alba Pallarols, que m'han ajudat amb aquestes qüestions de l'anàlisi en les que he tingut limitacions.

En segon lloc als meus pares per el seu suport, les seves contribucions i ajut.

També a la meva tutora, Raquel Vázquez, que m'ha ajudat a trobar una millor manera d'enfocar el tema amb aportacions i m'ha guiat durant tot el transcurs del treball en general.

1. INTRODUCCIÓ

Què és la bellesa? I, és més, qui determina el que és bell i el que no? I en les persones: qui diu si ets bell i quins criteris utilitza per afirmar-ho? És que la bellesa ha de seguir unes pautes concretes?

Durant la història, la percepció de la bellesa, sobretot femenina, ha anat variant. S'han considerat belles, des de dones grasses fins a massa primes, des de molt morenes fins a d'altres amb la pell ben clara, etc. Aquestes "característiques" vénen determinades pel cànon de bellesa de cada època. Però, què és el cànon? Primerament he buscat al diccionari la definició de bellesa i seguidament la de cànon.

La bellesa d'una persona o una cosa és el conjunt de qualitats i de gràcies que la fan agradable i estimable. I el cànon, és una llei, una regla o una norma. També el conjunt de normes que diuen com han de ser les proporcions i la simetria en arquitectura i en escultura. Per tant, segons, el diccionari, el cànon de bellesa seria aquell conjunt de normes o lleis que marquen com han de ser les persones per ser agradables i estimables. Però realment, el cànon de bellesa no ens diu com ser estimables, només ens marca unes normes estètiques que els nostre cos ha de seguir per ser considerat bell externament.

Una definició pròpia de cànon de bellesa després de buscar informació en diferents fonts a part del diccionari podria ser: un cànon és una regla, precepte, llei o norma que sol fer referència a un model de característiques perfectes. El cànon de bellesa engloba les característiques que una societat considera com a atractives, desitjables o boniques ja sigui en una persona o un objecte i fa referència a les relacions harmòniques entre les diferents parts d'aquest. És històricament variable i no és comú a les diferents cultures.

Es pot veure com la definició final i la de diccionari, no difereixen massa, tot i que potser la segona té algun matís important afegit.

Els cànons de bellesa, com ja s'ha dit, variables i passatgers, han anat responenent a motius socials i econòmics. Per exemple, les dones riques de fa temps havien de ser grasses per demostrar que no tenien l'obligació de treballar i que menjaven de manera abundant. En canvi, avui dia, en els països desenvolupats, l'obesitat es considera una espècie d'epidèmia que provoca milers de morts degut a malalties derivades de l'excés de pes. El que avui en dia

és tendència, és tenir un cos àgil i esvelt, que demostrí que es pot consumir aliments escollits i que es disposa del temps suficient per anar al gimnàs o fer esport i cuidar-se. Darrera dels diferents prototipus de bellesa, a més, sempre hi ha hagut objectius: si es vol augmentar l'índex de natalitat, l'ideal de bellesa es basa en una dona amb malucs amples i pits grans; si es vol ostentar la condició de classe social dominant, les persones que en formen part seran grasses quan s'està passant per una època de crisi o fam; si es vol mostrar una imatge cuidada, les persones seleccionaran els aliments, els cossos seran prims, cuidats i atlètics, hi haurà una exaltació de la joventut, etc. Aquests tres models, s'han anat alternant en la història encara que per diversos motius i amb variants.

Aquest fet es podrà veure més clarament si es presenten seguidament els diferents patrons de bellesa que s'han seguit durant la història i les seves principals característiques:

Durant la prehistòria els homes escollien com a parella, les dones que tenien més corbes: pits grans i caiguts, malucs amples i força grasses, etc. Les que complien amb aquestes característiques eren les que simbolitzaven fertilitat, prestigi i un alt estatus.

A l'antic Egipte, les dones havien de ser altes i amb corbes, sobretot tenir uns malucs marcats, però esveltes i amb pits petits. Els homes havien de ser alts i forts. Tant els homes com les dones es maquillaven amb la finalitat de protegir els seus ulls del sol, a part de l'estètica. A més, les persones poderoses solien dur perruques que, com més ostentoses eren, més poder adquisitiu tenia qui les lluïa. Aquest cànon es basava en l'harmonia i la perfecció corporal. Per això, les persones més belles eren les que el seu cos mesurava divuit vegades la mida del propi puny i cuidaven al màxim el seu cos.

Del període grec i l'actualitat, com que són les dues èpoques en les que se centra el treball, s'expliquen més endavant i amb més profunditat posteriorment¹.

Durant l'Edat Mitjana, es va deixar de donar tanta importància a les proporcions ja que creien que la bellesa depenia únicament de la intervenció de Déu. Tot i que és una època en la qual es va abandonar força la higiene personal i l'estètica en general a causa dels continuats conflictes bèl·lics, es podria dir que l'ideal de bellesa que preval és d'influència bàrbara. Per tant, les persones més belles són aquelles amb característiques nòrdiques: cabells rossos i llargs, pell i ulls clars, constitució més aviat menuda, etc. Els homes d'aquella època eren representats com cavallers o guerrers; més alts, esvelts, forts i amples d'espatlles.

¹ Veure pàgina 11 del treball.

El Renaixement, que també simbolitza un ressorgiment en l'estètica, és una època amb una forta influència de l'antiga Grècia. El cànon d'ambdues èpoques és molt similar, una persona per ser bella ha de ser proporcionada i el seu cos ha de medir set, si segueix el cànon de Policlet, o vuit vegades, si segueix el de Lisip, la mesura del propi cap. Era molt important, tant en homes com en dones, de tenir un cos ben cuidat i atlètic. Les dones tenien unes espatlles més aviat estretes, la panxa més arrodonida i uns pits petits però fermes. Els homes, en canvi, eren molt més musculats i tenien les espatlles amples.

Durant el Barroc, el poder es mostrava mitjançant l'aparença i l'ostentació. És per aquest motiu que aquest cànon és força artificial. Les persones belles i més riques eren aquelles que tenien corbes, es podien permetre menjar molt, i tenien una pell blanca, no treballaven al camp i, per tant, no els tocava el sol. S'utilitzava molt el maquillatge tant per homes com per dones, es pintaven pigues, s'emblanquinaven la pell, etc. i, també ambdós gèneres, lluien perruques i vestimentes molt ostentoses que representaven el seu poder adquisitiu.

A partir d'aquest moment, les tendències varien cada cop més ràpidament fins a arribar a l'actualitat.

Aquest treball està centrat bàsicament en el cànon de la Grècia clàssica i les tendències estètiques de l'actualitat. Aquests dos són els que es treballaran mitjançant una anàlisi comparativa.

En el període grec el cànon adquireix una gran importància. Principalment s'estableix el cànon de Policlet¹ que posa de manifest que el cos ha de medir set vegades la mesura del cap, però més endavant també es reconeix el de Lisip² que diu que enlloc de set caps el cos n'ha de medir vuit. En aquesta època el que més es valorava eren els cossos joves i atlètics, sense grassa. Les dones eren altes, amb els malucs marcats i els pits més aviat petits però fermes. Els homes eren musculosos, esvelts i solien dur el cabell curt. Aquest cànon es troba bàsicament en l'escultura que és l'art a partir del que es treballarà.

A l'actualitat no hi ha un cànon de bellesa establert ja que aquest variava amb molta rapidesa i hi sorgien cada vegada més tendències que al final acabaven essent oposades com per exemple tenir una pell blanca o tenir-la bronzejada. Tot i així, la idea principal sí que ha

¹(480 - 410 a. C.) Va ser un dels escultors grecs més importants del món clàssic.

²(390 – 310 a. C.) Escultor grec de l'època clàssica contemporani de Praxítel·les i d'Escopes. Va instaurar un nou cànon.

perdurat. El que més es valora en els nostres temps és la joventut i, per tant, tenir una pell ferma i bonica, i també tenir un cos estilitzat i ben cuidat. Les dones han de ser altes i molt primes, mentre que el que més es valora en els homes, a part de l'alçada, és que siguin corpulents i amb una musculatura més aviat desenvolupada. En el treball, les tendències del nostre període es treballaran principalment a partir de dos models que es poden considerar grans influències pel seu públic i per molta gent. Aquests són els guanyadors de concursos de bellesa dels últims anys i per altra banda, els models de passarel·la amb més renom d'aquest segle.

2. ESTUDI DEL CÀNON

2.1 CÀNON DE BELLESA I LA SEVA EVOLUCIÓ

En aquesta part del treball es presenten els diferents cànons de bellesa més importants que hi ha hagut durant tots els temps i com han anat evolucionant per poder entendre com s'ha arribat a les tendències actuals i tenir una visió més general del que és el cànon i també, en petita part, les modes, de cada època.

2.1.1 PREHISTÒRIA (40.000 – 5000 a.C.)

En l'edat de pedra de la prehistòria, el més essencial per als homes era la supervivència i el creixement de l'espècie. Donada aquesta necessitat, les dones considerades més belles eren aquelles que tenien els òrgans reproductors molt marcats. Per tant, les que eren més voluminoses amb malucs amples, pits grossos i caiguts, ventre també gran... Aquestes característiques eren molt favorables a l'hora de donar a llum d'una manera més fàcil i amb èxit, és a dir, per aconseguir que ni la mare ni el fill morissin durant el part i assegurant així, la continuïtat de l'espècie.

D'aquesta època se'n coneixen poques coses però hi ha, sobretot, dues escultures molt representatives d'aquesta època les quals han ajudat a definir-ne el cànon: La Venus de Willendorf i la Venus de la Banya. Aquestes mostren els atributs de les figures femenines considerades belles a la prehistòria, però el que els historiadors no han sabut determinar és si les escultures volen representar a dones que estan alletant, que estan embarassades o ambdós alhora.

2.1.2 EGIPTES (2955 – 332 a.C.)

Per la cultura egípcia, la bellesa consistia en la perfecció corporal: harmonia, bondat, frontalitat... És per això que el cànon era molt rigorós i és que, com també es fa posteriorment en l'època clàssica, es comencen a utilitzar mètodes matemàtics per descriure els cànons. Una persona per ser bella en aquesta etapa havia d'estar harmònicament proporcionada. La unitat de mesura que utilitzaven era el puny i el seu cos havia de medir el propi puny divuit vegades, distribuïdes de la següent manera: dos pel rostre, deu de les espatlles als genolls i sis de les cames als peus.

A part d'això, el cànon femení deia que les dones havien de ser primes i esveltes, amb les cames llargues, els malucs més aviat amples i els pits petits i definits. Les dones que apareixen en les pintures tenen també el coll llarg, els cabells negres (tot i que també els solien tenyir amb henna i els quedaven d'un color més o menys ataronjat), llavis vermells, les dents blanques i els ulls grans i perfilats amb maquillatge negre (utilitzaven una substància anomenada kohl) o d'altres colors. El color negre dels ulls el van començar a utilitzar com a protecció pels ulls i com a símbol religiós ja que feia al·lusió al déu Horus¹. És per això que els homes també els portaven pintats, però després aquest costum es va anar popularitzant i moltes dones de diferents cultures s'han anat perfilant els ulls de color negre amb una finalitat estètica. Les dones, al contrari dels homes, havien de tenir una pell més aviat fosca i utilitzaven molt les joies per realçar la seva bellesa.

Tenien un cap força voluminós ja que era usual utilitzar perruques o donar molt volum al propi cabell. No obstant, els egipcis (homes i dones) solien rapar-se i depilar tot el pèl del seu cos per dos principals motius: primerament, per facilitar la higiene corporal (molt important en aquesta època però difícil de dur a terme per culpa de l'entorn i clima de la zona) però alhora amb una finalitat purament estètica.

El clima desèrtic era un factor que influeix molt en l'estètica ja que és molt calorós, sec i sense massa precipitacions. Per tant, per combatre'l i mantenir el cos en perfectes condicions, la neteja corporal adquireix una vital importància, fins al punt que es converteix en sinònim de bellesa i apareixen grans rituals a seguir a l'hora de banyar-se.

La seva principal preocupació era mantenir el cos el màxim perfecte possible i això es demostra clarament observant representacions del seu art, on tots els personatges que apareixen són joves, perfectes i forts, com si haguessin de seguir tenint aquestes característiques per sempre. Gràcies a un gran estudi de les plantes i dels animals, van arribar a conèixer profundament el seu entorn per obtenir tots els recursos que els poguessin ajudar a aconseguir el seu objectiu i a protegir el cos de l'agressió ambiental. Sabem que utilitzaven cremes fetes de greixos animals i vegetals per hidratar la seva pell, es posaven encens als plecs del cos per fer bona olor, van inventar maquillatges pels ulls, els llavis, etc. És així com es considera que apareix la cosmètica.

¹ Déu celeste en la mitologia egípcia considerat iniciador d'aquesta civilització. La seva representació és cap de falcó i cos humà. Horus era una barreja de diferents divinitats, totes elles relacionades amb el sol.

2.1.3 MÓN CLÀSSIC (S. VIII – I a. C.)

Durant aquesta època, a Grècia, és quan neixen disciplines com la filosofia, les matemàtiques, entre d'altres, i totes elles adquireixen una gran importància. Hi ha diferents escoles formades per importants pensadors, com per exemple Pitàgores (que funda l'escola pitagòrica), que es dedicaven a estudiar a fons i a trobar el sentit de diferents aspectes de la realitat. És per aquest motiu que el cànon, en aquell moment, s'entenia com a un resultat de càlculs matemàtics i proporcions. L'escola Pitagòrica és la primera en trobar una relació entre la bellesa i les matemàtiques i descobreix que, els objectes que són simètrics, són molt més atractius i criden més l'atenció que els que no ho són (aquest fet ha estat demostrat actualment mitjançant diferents estudis). Durant aquella època també es va descobrir una proporció molt important i que es troba en l'art, en la naturalesa, en la música, etc. es tracta de la proporció àuria, basada en el nombre fi.

El cànon de bellesa grec estipula que una persona serà bella si el seu cos medeix set cops el seu propi cap (ho popularitza Policlet mitjançant el seu estudi dut a terme el s. V a. C.). Però no tots els artistes estan d'acord en aquesta afirmació i més tard, al segle IV, es diu que per ser perfecte, el cap ha d'estar al propi cos vuit vegades. Aquestes proporcions s'apliquen de la mateixa manera tan en homes com en dones, tot i que hi ha algunes diferències a causa de la concepció cultural.

Les dones que apareixen en les obres d'art sempre segueixen les proporcions marcades per l'època, i a més, per tal de ser totalment perfectes, els cossos femenins mantenien les mateixes distàncies entre l'engonal i el melic, entre els dos mugrons... Solen ser robustes i més aviat atlètiques per tant, no massa sensuals. Era molt important tenir una figura sense greix i una pell ferma i llisa. Les dones més boniques tenien els ulls grans, el nas més aviat petit i recte des del front, la boca i les orelles no pas grosses i les galtes i la barbata ovalades. Els pits no els tenien massa grans però sí, ben definits. Les dones lliures, per diferenciar-se de les esclaves, solien dur el cabell llarg, ben cuidat i es maquillaven. El maquillatge que s'utilitzava era més aviat simple. Aquest, es basava en els colors blau i negre pels ulls, els llavis i les ungles d'un sol color i coloret rosat a les galtes.

L'ideal masculí estava basat directa i exclusivament en els atletes i gimnastes ja que als atletes, com també als déus, se'ls atribuïen qualitats com l'equilibri, voluntat, valor, control, bellesa... en definitiva les qualitats que el cànon indicava que s'havien de seguir per assolir la màxima bellesa. L'home perfecte a part de seguir les proporcions del cànon havia de ser alt,

amb unes cames ben llargues i musculat. Un front ample (símbol d'intel·ligència), cabell abundant, ulls grans, perfil perfecte, boca petita i mandíbula grossa i poderosa.

Aquest cànon s'adquireix també a l'imperi romà durant aproximadament quatre segles i és que, tot i algunes excepcions provocades per les modes, aquestes normes de bellesa van ser força constants.

En aquest moment, el cànon es pot observar sobretot en l'escultura, la qual va patint canvis durant els tres períodes artístics grecs (arcaic, clàssic i hel·lenístic). És en obres com la *Venus de Milo* on es representa d'una manera molt fidel el cànon femení de l'època i en l'*Apol·lo de Belvedere* o el *Dorífor* de Policleto el masculí. Aquestes escultures són exemples de l'ideal i la concepció de bellesa i és que, fins i tot, l'escultura del *Dorífor* és considerada l'encarnació del cànon absolut.

L'estètica arriba a adquirir tanta importància en totes les classes socials que ho podem veure reflectit en l'admiració que mostraven els grecs vers les escultures de l'ideal de bellesa que decoraven les places públiques, avingudes, estadis esportius, entre d'altres llocs importants de les polis. Els artistes, a l'hora de crear aquestes escultures, no es deixaven portar per la seva inspiració sinó que seguien escrupolosament les regles de l'equilibri estètic.

L'antiga Grècia va influir tant en altres cultures occidentals posteriors, que la seva cultura i art (i per tant també el seu cànon) són considerats els clàssics.

2.1.4 EDAT MITJANA (S. V – XV)

L'Edat Mitjana és una època caracteritzada per força guerres i, com a conseqüència, per la fam, les epidèmies i la pobresa. Aquests factors són els encarregats que es doni un pas enrere en la higiene personal i l'estètica femenina queda en segon pla fins que, al segle XI, quan comencen les reconquestes dels àrabs, entren en contacte amb diferents cultures i es pot donar un intercanvi de tècniques de bellesa (entre d'altres coses). Ja no es dona tanta importància a les matemàtiques ni a les proporcions a l'hora de determinar la bellesa ja que creien que aquesta depenia únicament de la intervenció de Déu. També deien que la bellesa externa es deteriora amb el pas del temps i que la que realment perdura és l'espiritual (bondat, amor, compassió, etc.), que és la més important i la que s'ha de voler mantenir.

A més, el cristianisme adquireix molt poder ja que la societat veu en la religió un consol i troba quelcom en el que creure. És a partir d'aquest moment que es deixen de representar cossos totalment nus, com s'acostumava a fer en èpoques anteriors (per poder simbolitzar

de la manera més precisa possible la perfecció corporal), ja que l'església posa de manifest que mostrar qualsevol matís de sexualitat va en contra de la moral cristiana i no ho permet. El maquillatge es deixa d'utilitzar molt i canvia la vestimenta.

Tot i així, podem dir que hi ha un ideal de bellesa que és imposat pels bàrbars i les seves invasions. És per aquest motiu que, com es pot apreciar sobretot en la pintura, les dones que apareixen mostren una bellesa nòrdica. Tenen els cabells rossos i llargs, tot i que la majoria de vegades els duen recollits amb pentinats. La cara, en general, ovalada i les representen sempre amb uns ulls petits però molt vius, el nas agut i també petit i llavis prim i rosats. Tenien una constitució més aviat menuda: eren primes, amb els malucs força estrets, pits petits i fermes, mans arrodonides i la pell blanca. Aquesta última característica era molt important ja que simbolitzava puresa i que la dona provenia del nord d'Europa. Molts dels trets del cànon també els complien les verges medievals, molt presents en aquest moment però amb una imatge molt pura, celestial... que al cap i a la fi és irreal ja que eren representacions de mares de Déu.

D'altra banda, els homes eren esvelts, forts, amples d'espatlles i tenien unes mans grans i els cabells llargs. Aquests, eren representats majoritàriament com cavallers o guerrers, quasi sempre equipats amb armadura.

2.1.5 RENAIXEMENT (S. XV – XVI)

Després de l'Edat Mitjana, ve el Renaixement que representa, també en l'estètica, un nou ressorgir en la recerca de la bellesa. Durant aquesta època es dona un canvi en la percepció de l'home i el món a causa de l'humanisme racional que afirma que els humans són el centre de l'univers gràcies al predomini de la raó sobre la fe que estimula als homes a ser cada vegada més cultes i fa que la ciència guanyi importància i prestigi en la societat i la religió en perdi. El fet de que augmenti la sensibilitat per l'art, la filosofia i, com ja s'ha mencionat, per la cultura en general, també ajuda a que torni la importància estètica. Tornen molts elements de la cultura clàssica i aquesta es converteix en la principal inspiració dels renaixentistes. És gràcies a tots aquests motius, entre d'altres, que els artistes tornen a presentar la perfecció corporal representant cossos nus.

Itàlia passa a ser un referent artísticocultural per a tot el continent i des d'allà, s'expandeixen per totes les parts d'Europa. De la noblesa italiana, en sorgeix l'ideal de bellesa que té moltes similituds amb el de l'antiga Grècia a causa d'aquesta forta influència que té la cultura

clàssica sobre la del Renaixement. Un clar exemple d'aquest fet és que el cànon renaixentista també busca en la bellesa l'harmonia, la proporció i la simetria i consisteix, també, en medir set o vuit vegades el propi cap.

Les dones havien de tenir un cos de formes molt corbades. És a dir, espatlles i cintura estretes, panxa arrodonida, malucs una mica marcats, pits petits però fermes i ben definits, peus no massa grossos i prims (tot i així, sempre proporcionats al cos) i coll allargat. Les mans petites amb els dits prims i allargats que transmetien delicadesa i elegància. Les cares arrodonides eren considerades les més boniques i el cabell es duia, majoritàriament, llarg i ros (es va començar a posar de moda tenir el cabell clar en aquell moment en senyal de bon gust). També estava de moda tenir els ulls clars i grans i un front alt, quasi sense celles. La pell havia de ser blanca i els llavis i les galtes rosades. El maquillatge només l'utilitzaven en coloret i carmí per aquests tons rosats de la cara. Una de les obres d'art d'aquell moment que ha quedat com a emblemàtica en la història és *El naixement de Venus* de Sandro Botticelli com a màxima representació del cànon femení. I quan es parla del masculí, en canvi, a tothom li passa pel cap l'escultura de *David* de Miquel Àngel (el qual segueix sent encara avui dia un referent publicitari), que se l'hi podrien afegir com a altres característiques per complir completament el cànon unes celles marcades i poblades, cabells llargs, una mandíbula poderosa i uns pectorals amples.

Tot i que es dona un gran avenç en la cosmètica, la perfumeria i tota classe de tractaments relacionats amb la bellesa, la higiene personal segueix sent un tema molt deixat de banda.

Leonardo da Vinci va dur a terme un estudi important del cànon i les proporcions corporals de l'època. Bona part del seu llibre *Tractat de la Pintura* el va dedicar a expressar les proporcions més harmonioses entre totes les parts del cos amb l'*Home de Vitruvi*. Per a ell, el cos humà està dividit en dues meitats pels òrgans genitals (on està centrat el quadrat), mentre que el melic (on està centrada la circumferència que s'inscriu en el quadrat) determina la secció o proporció àuria que ve donada pel número 1,618... perquè la relació entre el costat del quadrat i el radi del cercle és aquesta proporció. Analitzant les notes de Leonardo a l'*Home de Vitruvi* es troben moltes relacions entre parts del cos d'aquest, com per exemple: un palmell equival a l'amplada de quatre dits i un peu equival a l'amplada de quatre palmells (12 polzades), un avantbraç equival a l'amplada de sis palmells, etc.

2.1.6 BARROC (S. XVII – XVIII)

És durant aquesta etapa que les corts europees emfatitzaven el seu poder mitjançant l'aparença i la fastuositat. Un exemple clar és l'ús de perruques tant en homes com en dones.

La religió torna a tenir molt poder sobre la societat i, per tant, també sobre l'art. Influeix força en les seves característiques altre cop, però aquesta vegada és degut a que l'església catòlica es va convertir en un mecenes, és a dir, patrocinava generosament l'art.

Al segle XVIII, el centre europeu de la moda, les tendències, l'estètica... deixa de ser a Itàlia i passa a ser-ho París amb l'arribada de Caterina de Mèdici¹ a la capital francesa.

El cànon de bellesa d'aquesta època fa un gran canvi respecte a l'anterior com també ho fan la vestimenta i la indumentària. Es pot observar perfectament gràcies a l'art, bàsicament la pintura. Tot i així, també hi ha variacions segons el país ja que cada un adopta diferents tendències.

Les dones són més plenes, tenen els malucs amples, les espatlles petites, els braços carnosos i una pell molt blanca que segueix sent un referent de bellesa i poder. Era un símbol de distinció entre classes socials ja que qui lluïa una pell pàl·lida era de la reialesa, noble o membre de la cort, el quals es distingien de la gent que treballava al camp perquè aquests tenien la pell morena a causa del sol. Es va portar durant molt temps el fet de tenir corbes i figures generoses, però tenint també una cintura estreta i fina. És en aquest moment que apareixen les cotilles, molt més conegudes com a "corsé" en castellà, que és una peça de roba interior femenina que va ser portada des del segle XVI al segle XX (tot i que amb el pas del temps s'anava utilitzant cada cop amb menys freqüència), reforçada amb barnilles i destinada a modelar el bust, és a dir, la part superior del tronc, tot seguint els criteris estètics. Essencialment té dos efectes: per una banda afinar la cintura i d'altra, sostenir el pit. Les dames que volien lluir una cintura més petita l'utilitzaven però com que el que feia aquest objecte era oprimir-los el tòrax, moltes dones patien de malalties respiratòries i tenien els òrgans interns de la zona toràcica desplaçats. A més era molt incòmode i quasi no es podien moure. Tot i així, es va seguir portant aquesta peça força temps i, en algun moment, fins i tot es va acabar "posant de moda" tenir una salut fràgil i morir prematurament.

¹ (1519-1589) Fou una princesa italiana; comtessa d'Alvèrnia; reina consort de França (després de casar-se amb Enric II) i regent de França.

Durant els segles XVII i principis del XVIII es posa molt de moda el coloret que es considera un símbol de salut, riquesa i alegria. És per aquest motiu que quasi totes les dones segueixen el mateix patró: llavis en forma de cor, galtes envermellides amb força coloret, pólvores escampats pel coll i les espatlles i pigues pintades per l'esquena i la cara. Tot i així, els que es maquillaven més eren els nobles i membres de la reialesa, tant homes com dones, que utilitzaven productes i cremes els quals contenien plom i mercuri, molt perillosos per a la salut ja que els deixaven marques a la pell. A causa d'aquest fet van començar a utilitzar una mena de pegats de diferents formes (diamants, estrelles, mitja lluna...) per tapar i dissimular les taques.

La vestimenta, també tan en homes com en dones, era molt extravagant. Vestien amb peces molt sumptuoses amb un nombre infinit de capes i ho complementaven amb randa, sabates de taló, miralls i joies.

Durant el Barroc es segueixen utilitzant els perfums que s'utilitzaven ja en el Renaixement, però en aquesta època, com també en el Renaixement, no es practica massa la higiene personal, fins i tot algunes fonts informen de que sembla que fins i tot en un cert moment es van arribar a eliminar els banys i que l'única cosa a la qual donaven importància era que la roba fos neta.

De l'època de Velàzquez¹ se sap un refrany que es deia a Espanya i que resumeix d'una manera bastant clara i precisa l'ideal de bellesa femení del moment. Diu així: "la mujer, para ser hermosa tiene que tener 5 veces 3 cosas. Tiene que ser blanca, colorada, negra, ancha y larga en tres. Blanca en rostro, manos y garganta. Colorada en labios, mejillas y barba. Negra en cabellos, cejas y pestañas. Ancha en cadera, hombros y muñecas; y larga en talle, rostro y garganta."

La bellesa de l'home del Barroc també canvia una mica segons el país, però es destaquen sobretot les diferents classes de pentinats, ja que solen dur els cabells des de ben llargs fins a curts, i l'afaitat, es porten les perilles i els bigotis també tant llargs com curts o fins i tot podien arribar a dur el rostre completament afaitat. És a finals del segle XVII quan els homes comencen a portar perruques voluminoses amb rínxols. Per a l'home d'aquesta època no es preocupen tan per tenir un cos espectacular i musculós com és tan important en altres moments de la història, sinó que tenen més preferència en mostrar el seu nivell de poder.

¹ (1599–1660) És històricament un dels pintors espanyols més importants i un dels artistes més valorats i influents del món que visqué a l'anomenat Segle d'or espanyol.

Per això, com ja hem dit, volen tenir la pell més blanca, no són mai massa prims ans al contrari, solen tirar cap a grossos de constitució, llueixen joies...

L'època del barroc està caracteritzada per un abús de coqueteria i pompositat, per això es pot classificar aquest ideal de bellesa com a bastant artificial.

2.2 EL CÀNON APLICAT AL MÓN CLÀSSIC

La importància de l'art grec (però també de tota la seva cultura) és enorme. De fet, Podem dir que és la base de la cultura europea i occidental en general. Es segueix pensant com ells ho feien (filosofia racional), organitzant la societat (democràcia), construint i esculpint tal com ells... Tots aquests fets que es van donar a la Grècia clàssica són d'una gran transcendència en moltes civilitzacions ja que es van convertir en un referent i va influir molt en aquestes. Aquest alt nivell cultural que s'havia assolit tant a les ciències, com a les lletres i la política, era difícil de mantenir i va ser aprofitat per Roma però poc després va desaparèixer. Per això Grècia va ser considerada la meta i l'únic nord cultural per a tot Occident durant molts segles.

2.2.1 CONTEXT HISTÒRIC DE L'ART GREC

És important recordar que Grècia estava al costat de dos grans imperis i civilitzacions, les cultures dels quals eren molt més antigues: Egípcia i Pèrsica. És per aquest motiu que la influència oriental d'aquests dos imperis és un component rellevant en la cultura grega, el qual s'expressa sobretot en la majestuositat i el gust per l'ostentós del període hel·lenístic.

El límit geogràfic no és només la península Balcànica, sinó tot l'escenari en el que es va desenvolupar la colonització grega (des de les costes mediterrànies de la península Ibèrica, fins a les costes del mar Negre),

portant-hi la rèplica cultural de les seves metròpolis. Així,

Mapa de l'expansió de les ciutats-estat.
Extret del web:

www.elblogdetucidides.blogspot.com

es pot distingir entre la Grècia continental, constituïda per la Península Balcànica i el Peloponès; la Grècia asiàtica, que es troba en les costes de l'Àsia menor; la Grècia insular, la qual la formen totes les illes gregues; i per últim, la Grècia colonial, formada per totes les seves colònies. Cronològicament, podem situar els inicis de la cultura grega clàssica en el segle VII a. C. i el final en el 146 a. C., essent aquesta data la referència de quan l'última polis grega (Corint) va ser conquerida per Roma. No és que la cultura grega s'acabi en aquest moment, però sí que hi ha un abans i un després en la història i la cultura de Grècia que passa a ser una província més de la civilització romana.

Un dels elements que va proporcionar aquesta esplendor cultural va ser la pròpia organització sociopolítica en "polis". Aquest concepte és el de ciutat-estat, és a dir, un conjunt de ciutats independents però amb una cultura, una religió, ... comuns.

Un altre dels elements que van propiciar aquest fenomen cultural va ser la religió grega, que era molt important com a element cohesionador de les polis però que defensava, per sobre de tot, la vida lliure de l'home. És a dir, no era massa dogmàtica, no tenia un clero professional (eren càrrecs públics rotatius), permetia la investigació racional i lògica que incitava l'art i la bellesa... Estava molt humanitzada, amb déus que tenien forma, vicis i virtuts humanes i, de fet, una de les principals característiques de les divinitats era la seva bellesa absoluta (que no deixava de ser la màxima bellesa humana ja que era una religió antropomòrfica).

2.2.2 L'ART GREC

L'art és un dels àmbits culturals en els quals la civilització grega realment va destacar i va tenir una gran influència posterior.

Els artistes grecs treballaven per tot el territori ja que els contactes comercials entre diferents polis eren freqüents. No obstant, els millors solien treballar més per a la seva polis i, fins i tot, alguns creaven escoles. Aquests eren figures reconegudes que vivien molt bé i eren aclamats pels seus conciutadans. En són alguns exemples les escoles de Rodes i Alexandria.

Tot i que passa per diferents etapes i evoluciona considerablement entre el segle IX i I a. C., l'art grec no pateix en cap moment un trencament radical o una revolució violenta. A més,

està estretament relacionat, per sobre de tot, amb la religió i la societat del moment. Els períodes més importants, que es corresponen en gran part amb les etapes de la història, són els següents:

- Època geomètrica (900 - 700 a. C.):

En els orígens de l'art grec del primer mil·lenni trobem una època (segles IX - VIII a. C.) que es qualifica de geomètrica. És el moment en el que triomfa l'estil lineal que primer s'aplica als vasos pintats (principal categoria d'obra d'art del moment) i després també als elements figuratius (humans i animals) que es tracten de manera molt esquemàtica. A finals del període, com a conseqüència dels intercanvis comercials amb l'Orient, que cada cop són majors, i als moviments migratoris de la població que es donen, l'art geomètric comença a rebre una influència oriental que l'estimula i li provoca una transformació tant en el seu fons com en la seva forma.

- Època arcaica (700 – 480 a. C.):

A partir d'aquí, la gran escultura fa la seva aparició. Es duen a terme les primeres obres arquitectòniques de pedra després d'un fort predomini de la fusta com a material essencial. Durant el segle VII a. C., Grècia passa per una fase de formació de les polis i en el segle VI a. C. es dona una fase de plena expansió amb la colonització mediterrània. Aquest és un període d'ascens cultural i és el moment en què floreix l'art arcaic (tot i que encara està molt influenciat per les característiques de l'art egipci). En l'escultura de marbre es desenvolupen dues representacions: el *kuros* (joves atletes vencedors dels jocs que es representaven despullats, amb els braços enganxats al cos i una cama avançada) i la *koré* (figures femenines que generalment simbolitzen sacerdotesses i van cobertes amb una túnica). Aquestes estàtues són exemples de l'estructura bloc.

Aquesta època es va caracteritzar per la recerca d'estils i tècniques pròpies que duen a terme els escultors. Com ja s'ha esmentat anteriorment, apareixen la figura femenina i la masculina que, al principi, eren hieràtiques (sense moviment) però després varen començar a mostrar moviment, els braços es desprenen del cos, expressen somriures... Les escultures estaven fetes com a

La primera fotografia és el Kurós de Melos. La segona és la Koré del Pelpos. Extretes respectivament dels webs: <http://www.claseshistoria.com/bilingue/1eso/greece/images/kuros-melos.jpg>
<http://fotosde.eu/escultura-criega-escultura-arcaica-griega>

ofrenes als esportistes.

En els seus últims temps, l'arcaisme es popularitza a Atenes, que en el s. V a. C es convertirà en el centre grec on apareixeran els primers indicis d'art clàssic.

-Època clàssica (480 – 323 a. C.):

Els fruits de la colonització converteixen les polis en ciutats riques i pròsperes i aquest fet es veu reflectit en l'art ja que, per exemple, es comencen a multiplicar les obres escultòriques i arquitectòniques. Entre el 447 i 432, es construeix el Partenó que serà decorat per Fídies¹. L'equilibri clàssic entre realisme i idealització es manté en l'escultura durant el segle IV a. C. gràcies a diferents artistes com Praxítel·les², i en l'arquitectura sorgeix una arquitectura civil. En aquesta època es va donar la màxima expansió en totes les manifestacions artístiques i literàries. Els escultors van aconseguir la perfecció de les seves tècniques, així com les millors peces escultòriques en les quals s'observa la magnificència de la figura humana.

És gràcies a l'esplendor, concretament, de la gran pintura, que es dona a finals del període clàssic, que neix el naturalisme que constituirà un dels principals components de l'art hel·lenístic.

2.2.2.1 Pintura

La pintura grega va arribar a ser igual de ben considerada i admirada com l'escultura. El problema és que amb el pas dels anys, la pintura, que estava feta sobre teles, fusta i altres suports fràgils, no es va conservar i es varen perdre moltes obres. Per aquest motiu les poques pintures que coneixem són sobre vasos de ceràmica, mosaics, les de les tombes i còpies romanes posteriors.

Alguns dels exemples més rellevants serien els següents:

¹ (490 – 432 a. C.) Escultor clàssic grec que dissenyà les gegantesques estàtues de la deessa Atena al Partenó d'Atenes i l'Estàtua de Zeus a Olímpia, el segle V a. C.

² (400-326 a. C.) Va ser un dels grans escultors grecs que va viure al segle IV a. C. La seva biografia és gairebé desconeguda.

Cratera àtica de figures roges en forma de calze firmat per un terrissaire i un pintor grecs (Euxiteu i Euxifró cap a l'any 515 a. C.). Extreta del web: http://palmonara.blogspot.com/2010_10_01_arc_hive.html

El Rapte de Persèfone (s. IV a. C.), pintada sobre el mur de la tomba on està enterrat Felip II de Macedònia. Extreta del web: <http://encontrarte.aporrea.org/41/creadores/a6683.htm>

Tot i així, també trobem pintures al fresc, que decoren les parets de les tombes i representen escenes de ballarins, banquets funeraris, etc. Aquestes són composicions, en general, molt sobrecarregades i sense el sentit del ritme i harmonia que caracteritza a les obres gregues, per tant, no tant conegudes ni valorades.

-Època hel·lenística(323 – 31 a. C.): La colonització ha anat minvant i està en un procés de retrocés. Paral·lelament comencen les guerres civils entre polis, les guerres contra els Perses... La cultura hel·lènica s'estén gràcies l'Imperi d'Alexandre el Magne¹ i rep influències orientals. Tot això comporta un empobriment econòmic i de retruc també cultural.

Aquesta època correspon al final de l'art grec i les obres d'aquest període prenen els models anteriors i els perfeccionen demostrant una gran capacitat de realització. L'arquitectura es diversifica cada vegada més: juntament amb alguns grans temples, com el Partenó d'Atenes, es construeixen impressionants edificis civils tals com gimnasos (el gimnàs d'Olimpia), teatres (el teatre d'Epidaure),etc. L'escultura adquireix caràcters de monumentalitat, dominant els aspectes pintorescs, grotescs... Com es pot observar en l'escultura del *Laocoont i els seus fills*, per exemple. El retrat passa a un pla principal. Durant aquest temps sorgeixen diferents escoles. Algunes de les més importants són, per exemple, la de Rodes, la d'Alexandria, etc.

¹ (356 - 323 a. C.) També conegut com Alexandre III el Gran. Va ser rei de Macedònia, conqueridor de l'Imperi Persa i un dels líders militars més importants del món antic.

Seguidament, després d'haver situat el marc històric en el que es desenvolupa la civilització grega i el seu art, es prosseguirà a explicar l'arquitectura grega, una de les arts més destacades i rellevants de l'època per explicar-ne, bàsicament, les seves característiques, les proporcions que solia seguir, l'evolució i la seva relació amb l'escultura.

2.2.2.2 L'arquitectura

Per a un atenenc, tota la seva ciutat era una obra d'art i el concepte de bellesa havia de ser global. Amb la colonització grega, les metròpolis van anar creixent en espai degut a la prosperitat econòmica que comportava l'intercanvi comercial amb les seves colònies. Aquest creixement sempre és planificat. Fins llavors, la majoria de la gent vivia al camp al voltant d'un nucli urbà, però a partir del segle VI a. C. la polis passa de ser la capital de l'Estat a ser la ciutat-estat on resideix la majoria de la població.

En general, l'edifici de l'art grec és concebut com l'harmonia total de totes les seves parts. Es busquen els valors estètics globals fent grans conjunts en què cap edifici podia desentonar respecte als altres. Tots ells estaven proporcionats a l'escala de l'home, realitzats amb els mateixos materials i eren dels mateixos colors. Els materials més típics, que són el carreu¹ isòdom² o el marbre blanc que substitueixen la tova i la maçoneria. Algunes d'aquestes característiques més generals és que coneixen l'arc i la volta, a causa que ja feia molt que s'emprava a Mesopotàmia. Els elements funcionals com els suports (les columnes) eren objecte d'estudi per a convertir-les en autèntiques obres d'art en sí mateixes, en un intent d'encobrir la seva funció.

Amb el pas del temps, les polis van anar-se poblant i van anar creixent cada vegada més. A mesura que això passa també es van construir diferents edificis com per exemple gimnasos (llocs d'oci i a la vegada centres de reunions cíviques), teatres (els edificis més importants juntament amb els temples), estadis (l'altre gran centre cívic que servia per a realitzar diferents jocs atlètics), entre d'altres, i així fer-la més agradable pels seus ciutadans.

La construcció més representativa és el temple. Es destinaven a una divinitat i als seus tresors i el culte sempre era a l'exterior. En realitat la funció religiosa és un pretext per crear quelcom bell per a l'ull humà. És per aquest motiu que existeix una dicotomia entre un

¹ Pedres grosses i rectangulars que serveixen per a construir murs.

² Sistema de disposició ordenada de la arquitectura grega clàssica, on tots els carreus iguals es disposen en la seva dimensió més llarga i en la mateixa direcció.

exterior molt decorat, estudiat fins al més mínim detall i un interior molt més auster ja que el seu accés estava molt restringit.

Pels grecs era molt important el control del resultat final de totes les seves obres, per tant, també en els temples. A partir d'això va ser quan es van adonar que si cada artista havia de començar de zero a l'hora de crear una obra era molt difícil obtenir bons resultats i varen buscar una solució. Aquesta passava per recopilar les experiències de cada arquitecte, encara que haguessin treballat en llocs i fins i tot èpoques molt diferents, per acabar tenint un "edifici-tipus" (el temple). De la mateixa manera que havien escollit un "edifici-tipus" en el que hi concentraren els seus estudis canònics (els temples havien de ser una cel·la rectangular circumdada per una columnata) i un sistema de "construcció-tipus" (el trilit¹), els grecs també van formular una forma d'"edificació-tipus" (l'ordre). Es podria dir que aquest és com un submúltiple d'aquest "edifici-tipus", o com es podria anomenar actualment, un mòdul. Aquestes regles de combinació dels elements de construcció pels antics grecs foren bàsicament tres:

Ordre dòric: és el més antic i simple de tots, però alhora el més famós de l'art grec. La seva característica general és que és molt massís i sever. Sobre la base esglaonada del temple s'hi

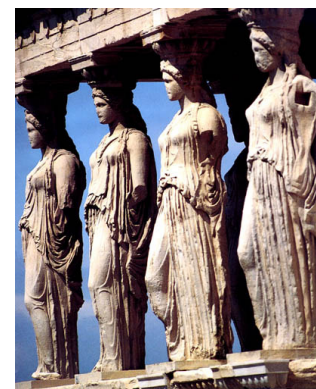

Temple de Segesta, un dels temples dòrics més representatius dels últims anys del segle V. Fotografia extreta del web:

<http://www.artehistoria.jcyl.es/civilizaciones/obras/7958.htm>

recolzen les columnes sense base i acanalades. L'arquitrau² és llis i la teulada sempre és a dues vessants i forma dos triangles en els costats més curts del temple anomenats frontons. En aquest ordre, l'altura de les columnes és quatre

Ordre jònic: aquest ordre volia representar la gràcia i tot allò "femení" en contraposició amb la masculinitat i la severitat del

dòric. És molt més esvelt i elegant. La gran diferència amb el dòric és la columna, que té

Cariàtides del temple grec Erectèon del segle V a. C. Fotografia extreta del web:

<http://www.artehistoria.jcyl.es/civilizaciones/obras/79>

¹ Estructura elemental en forma de portal constituïda per tres grans pedres, dues en posició vertical i clavades al terra sobre les quals es recolza horitzontalment la tercera com a arquitrau.

² Pedra rectangular que descansa sobre el capitell de la columna.

capitells perfilats amb dues volutes (cargols) i tenen base, al contrari del dòric. La proporció de les columnes no és la mateixa que el dòric ja que en el jònic són molt més llargues i primes. Aquests dos ordres es van desenvolupar al mateix temps, però el jònic va ser menys utilitzat.

Una de les variacions més importants de l'ordre jònic, a causa del seu indiscutible valor decoratiu, són les cariàtides, que són unes escultures femenines que substituïen les columnes com a suport de l'edifici.

Ordre corinti: és una variant decorativa del jònic i té les mateixes característiques. La gran diferència és que agafa la columna i hi afegeix una base més decorada i un capitell amb quatre fulles de carnera i quatre volutes simètriques. En aquest ordre les proporcions de la columna són les mateixes que en l'ordre jònic i les del capitell són les següents: l'altura és el diàmetre d'una part del capitell anomenada imoscap. L'amplada de la carnera és dues

vegades l'altura del capitell i l'altura d'aquesta, la sisena part de l'altura del capitell.

Capitell corinti del temple de Zeus d'Olimpia d'Atenes. Fotografia extreta del web: <http://hisycivgriega.blogspot.com/2009/04/katatexitechnos-calimaco-el-inventor.html>

En els temples, com en tots els altres edificis, no hi havia unes dimensions fixes. Tot i així, hi havia unes proporcions que depenien de cada ordre com ja s'ha anat comentant anteriorment. Així per exemple, les columnes dòriques, que són més amples i massisses que les jòniques, com més antigues són, més juntes tendeixen a estar.

A partir del segle VI a. C., els arquitectes mostren la tendència de fixar dimensions generals en cada monument, en funció d'una unitat de mesura particular anomenada mòdul, el qual es multiplicava per obtenir l'*eurítmia*, és a dir, equilibri, en la planta i l'alçat. És un simple joc de relacions simples i harmòniques entre les diferents parts i entre aquestes i el conjunt. Moltes vegades aquestes relacions s'inspiraven en un sistema coherent basat en el nombre auri o el nombre π (influència dels pitagòrics), però alguns arquitectes es limitaven a aplicar relacions aritmètiques i geomètriques simples, dictades per la tradició o pel seu sentit d'harmonia visual.

Aquestes relacions no només es troben en l'arquitectura, sinó també en l'escultura, i concretament també es poden trobar en obres que són analitzades posteriorment en aquest treball.

2.2.2.3 L'escultura

Des dels inicis de la cultura grega, l'escultura, i en general, tot el seu art se centra en la figura humana. Aquest és el motiu que explica que la següent part del treball tracti d'aquest art, l'escultura. Per tant, a continuació s'explicarà la història i l'evolució d'aquesta a petita escala. L'escultura grega és una constant lluita per la perfecció, basada en trobar solució als problemes que es deriven de l'anatomia humana, la perspectiva, l'expressivitat, etc. Com també passa en l'arquitectura, existeix una periodització escultòrica que és la següent i coincideix també, majoritàriament, amb la de la història del poble grec (fases de crisi econòmica i militar, de plenitud...):

Període arcaic (s. VII al 500 a. C.)

És la fase d'evolució cap a la perfecció, la fase clàssica.

Les primeres imatges humanes apareixen en el segle VII a. C. i són les *xoana* (imatges religioses de fusta amb un caràcter immòbil i de clara influència oriental). Alguns exemples són *La Dama d'Auxerre* (escultura bloc) i, en pedra, *l'Hera de Samos*.

En el segle VI a. C. les pràctiques de jocs atlètics es van generalitzar en tot el territori grec. Aquests, que els solien practicar només els homes i despullats, van ser la causa principal per la qual es va començar a exaltar el cos humà. Apareixen unes escultures el *Kurós* i la *Koré* (o *Kuroi* i *Koroi* en plural), que són escultures bloc molt estàtiques i força inexpressives amb una forta influència oriental. L'evolució dels *Kuroi* es nota sobretot en que cada cop s'hi troba més el naturalisme i en la de les *Koroi* es nota gràcies als detalls de la vestimenta (com per exemple els plecs de les túniques) i els cabells, com també l'augment de la seva expressivitat.

Període de transició o Estil Sever (500 al 475 a. C.)

Mentre la tipologia de *Kurós* i *Koré* va evolucionant, s'arriba al primer terç del segle V en què l'escultura travessa una fase de transició que acaba donant per acabada l'època arcaica.

La producció artística de l'estil sever es caracteritza per una certa idealització de la figura humana, però també molt més propera a la realitat: figures més expressives (en contraposició amb els somriures arcaics), l'equilibri, la serenitat, etc. en són un exemple clar.

L'exemple més representatiu de l'estil sever és l'*Auriga de Delfos*. En aquesta obra encara s'hi segueix veient una certa rigidesa però el naturalisme és molt superior al dels *Kurós* i *Koré* arcaics. En moltes de les altres obres s'hi pot observar una gran evolució en quant a la mobilitat de les escultures i el seu dinamisme, que és notablement major comparat amb les obres del període anterior. També s'hi pot notar una millora en l'estudi de les anatomies i les postures de les figures, cada cop més definides i complexes. El somriure arcaic desapareix i les actituds són més naturals.

Fotografia de l'Auriga de Delfos. Extreta del web:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a1/Delphi_charioteer.jpg/200px-Delphi_charioteer.jpg

Període clàssic (480 al 313 a. C.)

En aquest període és quan apareixen els grans mestres i cadascun d'ells aporta diferents models i tipologies noves. Per aquest motiu, és difícil generalitzar les característiques d'aquesta època ja que cada artista en té de pròpies. Tot i així, si que es poden anomenar alguns aspectes força comuns i rellevants.

En l'escultura clàssica, els materials que principalment s'utilitzaven eren el marbre i el bronze. En aquest període l'escultura, que es centrava en representar la figura humana, era molt realista (tot i que també es combinava amb l'idealisme), natural i amb una bellesa mai vista en escultures fins llavors. Aquesta bellesa s'aconsegueix gràcies a la preocupació que mostren en la recerca d'aquesta entesa com a harmonia i proporció (és aquí on apareix el cànon clàssic). Es nota també una preocupació pel moviment i el volum, i podem observar que es dona una major llibertat de postures en aquest art. A més, es té molta més cura amb els detalls cada cop més presents en les diferents obres: els plecs de la roba, els cabells, els membres, l'expressió (tant corporal com facial), etc.

Algunes d'aquestes característiques apareixen ja en l'escultura arcaica i seran constants en èpoques posteriors.

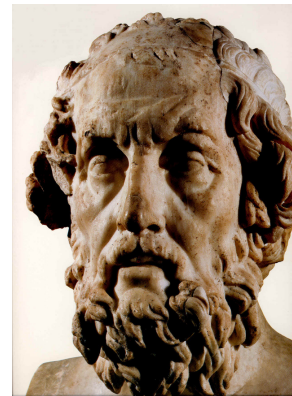
Període hel·lenístic (313 al 146 a. C.)

A finals del segle IV a. C. l'escultura abandona definitivament l'equilibri clàssic i adopta altres característiques que tendeixen a un retrocés cultural cap a les formes més orientals, en gran

part, a causa de les conquestes en el Pròxim Orient. També es dóna una accentuació del moviment i la tensió, els retrats són molt realistes i sense cap tipus d'idealització (a vegades es recreen en els defectes físics, en la vellesa, etc. com a contraposició amb l'època anterior), tracten temes fantàstics i també de la vida quotidiana, etc. En el retrat de Sèneca, del segle I a. C., per exemple, s'hi mostren aquests rostres realistes que exalten els defectes físics i el retrat d'Homer pot servir d'exemple d'aquestes obres que es basen en la representació de la vellesa. Són obres realistes, considerades irrellevants, amb una certa absència d'elegància formal però amb una aportació de naturalisme, sinceritat i qualitat molt notables. Aquests retrats psicològics intenten definir el caràcter dels qui representa i mitjançant una important càrrega d'introspecció.

Retrat de Sèneca, còpia romana. Fotografia extreta del web:
<https://latin4eso2011.wikispaces.com/La+s%C3%A1tira+romana>

Retrat d'Homer, còpia romana. Fotografia extreta del web:
<http://www.sofiaoriginals.com/feb714esculturagriegas.htm>

2.3 EL CÀNON APLICAT A L'ACTUALITAT

Els cànons de bellesa, com s'ha pogut veure anteriorment, han anat canviant a mesura que ha passat el temps fins a arribar als nostres dies. Fa segles, les tendències, les modes, els cànons... duraven dècades però en l'actualitat poden estar vigents tan sols uns pocs anys. Avui en dia, els canvis socials són molt ràpids i els nous ideals de bellesa s'imposen fàcilment i amb rapidesa. No només avança la societat, també ho fan les tecnologies, les ciències, etc., i per tant, també les que es relacionen amb l'estètica. Tot i així, en aquest punt s'explica l'ideal de bellesa de l'últim segle que tot i tenir moltes variacions, en el fons, comparteix la mateixa característica principal. Però no es pot parlar de cànon actual precisament per aquests motius prèviament esmentats ja que no hi ha un cànon establert sinó moltes

tendències. En general, es fa més referència a les dones ja que són les que s'han cuidat més del seu cos i la seva aparença, però amb el temps i cada cop més, els homes també es cuiden i es preocupen tant per el seu aspecte com les dones.

A començaments del segle XX es va crear l'ideal de la "Noia Gibson", un personatge de caricatura que representava l'ideal femení d'aquells anys i que es va convertir en un prototipus a seguir per la majoria de joves. Aquestes noies tenien uns pits més aviat grossos i subjectes, malucs amples i uns glutis força sobresortits.

Posteriorment, també destaca la dona en forma de essa. Aquest prototipus s'anomena així per la manera gràcies a la qual ressaltaven la seva figura gràcies a faldilles ajustades, tenien moltes corbes tot i estar més aviat primes, lluien pentinats molt voluminosos, etc.

Per altra banda, el model masculí de principis de segle XX és més marcat. És més aviat alt, fort tot i que tampoc massa corpulent, segur de sí mateix i amb unes faccions agradables, no massa dures.

A partir dels anys 50 la tendència més escampada és la de cossos estilitzats i bronzejats, gran altura, cames llargues i primes, pits considerables i simètrics, malucs marcats però no en excés i ventres llisos. També es fa molt important tenir cabell abundant. Les cares considerades més boniques són aquelles que tenen uns ulls grans, nas petit i llavis carnosos. És en aquest moment quan destaquen actrius de Hollywood com Marilyn Monroe o Sofía Loren que van ser dones molt admirades per la seva bellesa i les seves mesures (90-60-90), tot i no poder utilitzar mai una talla 36. Tot i així, l'aspecte més important d'aquest moment i fins als nostres dies és la joventut. Un cos amb musculatura flàccida i una cara amb arrugues perden el seu atractiu.

També s'ha de dir però, que hi ha hagut alternatives. Per exemple, als anys 70 es va començar a notar un predomini d'estètica de la figura recta, sense malucs ni pit. Bàsicament s'havia de ser molt alta i extremadament prima. Aquesta tendència estètica va durar relativament poc i, de nou, els malucs i pits marcats acompanyats de formes més arrodonides i voluminoses, en general, predominen.

L'ideal masculí no varia gaire tot i que cada cop els homes es cuiden més i tenen més interès pel seu cos i l'estètica. A més, amb el pas del temps els homes més atractius són força alts, amb una musculatura desenvolupada i definida i unes faccions facials cada vegada més dures i marcades.

En la més estricta actualitat, les noves tecnologies juntament amb els mitjans de comunicació són els que ens proporcionen els nous patrons de bellesa. Algunes de les icones de bellesa actuals podrien provenir de videojocs: súper herois i homes a l'estil *Mademan*: altura més alta que la mitjana, extremitats i tronc musculats, esquena ampla, cames llargues i atlètiques, cabell abundant, front ample, pòmuls prominents i mandíbula marcada. Destaca la importància de fer exercici físic per assolir el prototipus. Però el model femení de l'actualitat no és tant el d'una dona amb corbes, com seria la dona a l'estil *Lara Crofts*, sinó el de noies extremadament primes amb un pes i unes mesures determinades que s'associa a tenir èxit. Es tracta de tenir una figura esvelta, una altura superior a la mitjana, aparença atlètica però sense estar musculada, pits fermes, simètrics i sòlids, panxa plana, cames llargues i, sobretot, tenir menys de 30 anys per poder lluir una pell ferma i bronzejada i radiar joventut. El cabell sol dur-se llarg, cal tenir també uns ulls grans, nas petit i boca gran amb llavis gruixuts. Aquest és el patró del segle XXI.

Els mitjans de comunicació i la societat però, exerceixen una pressió tant gran en aquest àmbit que, en ocasions i cada vegada amb més quantitat, porta entre altres coses a l'aparició de diversos trastorns de la conducta alimentària. Com ja s'ha dit anteriorment, la joventut, però també la bellesa, són presentades com la base de la cultura en la que viuen molts països desenvolupats en els que sembla que per ser acceptat i poder triomfar, s'ha de tenir un pes i una edat concretes. Tot i així, la realitat és molt diferent a aquest prototipus que s'està imposant des de fa un temps, la majoria de les dones no compleixen aquest cànon. L'estatura mitjana de les dones europees és de 1,65m i el pes 69 kg.

En la següent part del treball hi ha una anàlisi de diferents obres gregues i també de diferents persones de l'actualitat que representen les tendències estètiques. Per l'anàlisi s'han elegit els models de passarel·la més famosos dels últims deu anys aproximadament i els guanyadors més recents de concursos de bellesa com Miss i Mister Món i Univers. El motiu d'aquesta tria és que ambdós tenen molt públic i, per tant, una forta influència sobre qui vol ser similar a aquests personatges.

És per això que s'ha cregut convenient fer una petita introducció d'aquests concursos i els models, concretament, els de passarel·la.

2.3.1 CONCURSOS DE BELLESA

Un concurs de bellesa és una competència basada principalment, tot i que no sempre completament, en la bellesa física dels participants. Molt sovint també s'hi incorporen qualitats com la personalitat, el talent i la intel·ligència. Aquests es duen a terme per separat en homes i dones.

Miss Univers:

És un títol de bellesa femenina en el que cada concursant representa únicament al seu país d'origen. Aquest té molts seguidors en països asiàtics i, sobretot, en els de l'Amèrica llatina. Cada país interessat a enviar una candidata, ha de pagar una quantitat proporcional a la capacitat econòmica i la mida d'aquest i haurà de complir algunes de les regles bàsiques de l'Organització Miss Univers com per exemple: la delegada ha de ser dona de naixement, no pot haver-se casat mai ni haver estat embarassada, ha de ser guanyadora del títol nacional, tenir entre 18 i 27 anys, etc.

Després que les diferents participants hagin realitzat diferents proves o activitats, es fa la presentació oficial d'aquestes on han de desfil·lar amb vestit de bany (similar per a totes) i amb un vestit de gala (elegit personalment) i són avaluades per un grup de jutges. Després de diferents eliminacions surt elegida la guanyadora que es fixarà com a resident de Nova York, Estats Units.

Cada any, al voltant de mil milions de persones de tot el món veuen el certamen en directe des de la ciutat que fa de seu i més de 160 nacions han enviat alguna vegada a una candidata. El certamen *Miss Univers 2011* va tenir seu a Sao Pablo, Brasil i, en aquesta ocasió, es va celebrar els 60 anys d'existència del concurs com a tal.

Tot i que sempre s'ha cregut que Miss Món i Miss Univers eren concursos rivals, s'ha de dir que aquests no tenen cap classe de relació ni enemistat. Cada un té el seu objectiu buscant el màxim nivell possible i també tenen ambdós el seu públic ben definit.

Miss Món:

Com el concurs anterior és un certamen que es realitza anualment i en el que es qualifica la bellesa integral, consciència social, elegància, personalitat, postura i salut física de les candidates que provenen de diferents països del món. Cada una representa la seva nació d'origen i només n'hi pot haver una de cada país. Aquest concurs va ser creat l'any 1951 per Eric Morley al Regne Unit. Aquest empresari va voler aprofitar la popularitat del "biquini"

que havia estat creat recentment per organitzar una competència de bellesa que pogués fer ombra al ja inexistent concurs de Miss Europa, i així és com va néixer.

El sistema de competència és molt semblant al de Miss Univers tot i que van variant constantment i les concursants també han de complir algunes regles bàsiques, la majoria són les mateixes que Miss Univers però algunes difereixen com per exemple l'edat de les participants, que en aquest és de 17 a 24 anys.

Actualment Miss Món és el més important del planeta. La final de Miss Món és un gran aconteixement anual vist per dos milions de persones en més de 200 països i n'hi participen més de 100.

Els concursos de bellesa masculina no són tant populars, tot i que cada cop augmenta el seu nombre de seguidors. Els dos concursos més coneguts són Mister Món i Mister Univers (que està deslligat de Miss Univers). Aquests, solen basar-se més en les complexions físiques dels seus concursants.

Mister Món:

És una competència de bellesa masculina fundada per Julia Morley (esposa d'Eric Morley). Es tracta d'un concurs que va començar a celebrar-se l'any 1996 amb seu a Istanbul, Turquia, i es du a terme un cop cada dos o tres anys en el qual hi participen més de 40 països.

Aquest certamen consta de dues fases, com als concursos femenins, primer es fa una primera desfilada en vestit de bany i es seleccionen quinze finalistes que passaran a la fase final, en la que desfilaran vestits de gala. Aquesta fase és més formal, i s'elegeixen el primer i segon finalistes. Durant la gala es donen altres premis com el de *Mister fotogrènic*, *Mister Simpatia*, entre d'altres.

L'altre dels concursos masculins de bellesa del treball és Mister Univers.

Mister Univers:

És un certamen creat amb l'objectiu de promocionar i donar més popularitat el modelatge masculí a nivell mundial. Aquest va néixer l'any 2006 de les mans del dissenyador, i anteriorment participant i guanyador de concursos de bellesa en el seu país (la República Dominicana), Robert Flores. Aquest concurs es celebra anualment i no només vol donar a conèixer models masculins, sinó també fotògrafs, dissenyadors, i altres homes amb feines relacionades amb les comunicacions. Amb només aquests pocs anys al mercat, aquests

certamen, com ja s'ha dit anteriorment més dedicat al culturisme que a altres capacitats i a la personalitat (com en els concursos femenins) ha esdevingut força famós a tot el món i cada cop compta amb més seguidors.

2.3.2 MODELS

Es podria parlar de diverses classes de models, ja que el món de la moda és tant extens que ja permet que es parli de models especialitzats en els diversos àmbits. Alguns exemples serien els models publicitaris, són els que apareixen en els anuncis i, per tant, tot i que sí que han de ser atractius, han de semblar persones del carrer reals i normals i no els és indispensable tenir unes mides o pes determinat; o els models de talles grans, que van 'en contra' de les tendències estètiques actuals i realitzen feines de passarel·la, fotografia i publicitat però utilitzen com a mínim la talla 44. Tot i així, es parlarà dels de passarel·la que són els que són presents en aquest treball.

Aquests models són els considerats més *glamourosos* per la gent, els més cotitzats i els més perseguits, per tant, els més admirats i els models a seguir de molts joves, i no tant joves. Quan es parla d'ells ja es dóna per suposat que seran persones belles amb mides perfectes i cossos espectaculars i és que aquests, sí que han de passar unes pautes per poder accedir a les passarel·les, que fan que moltes vegades es trobin tocant la malaltia. No obstant, els millors dissenyadors fan roba a la seva mida i ells desfilen davant de moltes persones amb aquests dissenys. Aquests models de passarel·la solen ser més alts, amb unes característiques molt més definides, i en el cas de les dones, més primes que els models de fotografia ja que en una sessió de fotos es poden retocar les imatges, utilitzar els llums i les càmeres d'una manera determinada, etc. amb l'objectiu d'afavorir al model perquè sembli més atractiu, més alt o més prim. Per altra banda, amb els de passarel·la això no és tant fàcil i han de ser models molt joves (entre 16 i 21 anys, ja que en aquesta edat no es nota tant el cansament i, en general, seran més bonics i amb una pell ferma quasi perfecta) i atractius de per sí.

2.4 ANÀLISI

En aquesta part del treball, es realitza una anàlisi de diferents escultures de l'època clàssica que representen de la manera més fidel, il·lustrativa i real l'ideal de l'època grega per, així, poder comparar les característiques del cànon clàssic (considerat el cànon absolut) amb les tendències estètiques actuals.

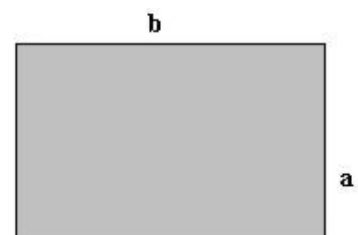
Aquestes tendències no estan definides, i és que, el concepte de bellesa cada cop és més difós. La comparació, entre l'actualitat i el període hel·lènic, té com a objectiu trobar quines són les diferències i semblances que comparteixen aquests cossos per poder arribar a la conclusió de si realment les icones de bellesa han fet un gran canvi, o si contràriament, després de tot el temps que ha passat, segueixen sent similars. Aquesta part es basa doncs, en els resultats obtinguts a partir de l'estudi de les obres clàssiques i de persones de l'actualitat, contingut en l'annex. Hi apareixen el cànon de Policlet i el de Lisip. Aquests dos autors de gran rellevància dins de l'escultura grega clàssica i hel·lenística, varen fer un estudi de l'anatomia humana i les relacions harmòniques que s'haurien de donar per assolir la perfecció o ideal estètic, és a dir, un cànon. Aquest cànon el compleixen totes les seves obres i es troba també, en moltes altres, tant d'aquest com de períodes posteriors.

També es volen trobar proporcions que poden tenir les escultures analitzades, i estarà centrat en la proporció àuria concretament. Aquesta serà la que es buscarà principalment perquè es troba en molts elements de la naturalesa. Per aquest mateix motiu, se sap que hauria de trobar-se en els models antropològics que s'analitzen.

Durant els últims segles s'ha dit que els antics grecs estaven lligats a una proporció numèrica específica, essencial pels seus ideals de bellesa i geometria. Aquesta es coneix amb el nom de raó àuria, divina proporció, etc. Aquesta proporció es troba en l'art, en la naturalesa, en objectes de la vida quotidiana, en la música, etc. i manté un cert atractiu com a model de bellesa ja que com els grecs afirmaven, la bellesa és simetria, proporció i harmonia. El valor numèric d'aquesta raó, que es simbolitza amb la lletra grega "fi" (Φ), és:

$$\phi = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} = 1,618034\dots$$

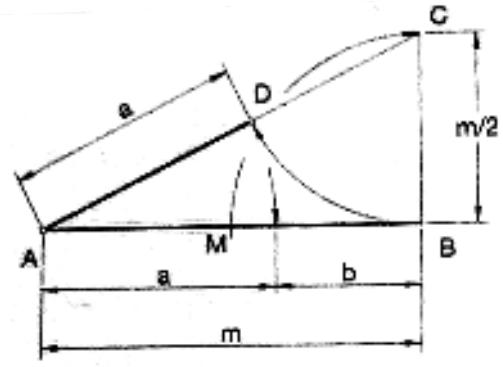
La fama que té en l'estètica li ve donada pel rectangle auri el qual la seva altura i base es troben en la proporció 1 a Φ .

És a dir, si essent la seva altura a i la seva base b es compleix que la relació entre ambdues correspon al nombre ϕ .

$$a/b = \Phi = 1,618034\dots$$

Per obtenir el segment auri d'un altre segment AB (en el nostre cas, aquest altre segment serà una part del cos o tot aquest) caldrà traçar un triangle rectangle. Un catet¹ d'aquest ha de ser el segment AB i l'altre catet el CB que és la meitat d' AB , $m/2$. Amb el compàs, es porta CB damunt de la hipotenusa determinant CD , de manera que el que resta, AD , és el segment auri 'a' que manté proporció àuria amb 'm'.

Si es porta 'a' damunt d' AB , es determina la divisió àuria del segment.

La proporció àuria es buscarà en les diferents escultures gregues d'icones estètiques i en els models de passarel·la i els guanyadors de concursos de bellesa d'aquests últims anys. La proporció àuria, es troba en diverses parts específiques del cos humà. Per exemple la trobem al dividir l'altura d'una persona entre la distància del seu melic fins al terra, la del maluc a terra entre la distància del genoll a terra, la distància de l'espatlla fins als dits de la mà entre la del colze fins als dit, el metacarpí i la primera falange, la llargada de la primera entre la segona, la distància de la segona entre la tercera, el diàmetre de la boca entre el del nas, el diàmetre extern dels ulls entre la línia inter-pupil·lar, i moltes altres. El resultat de totes aquestes relacions sempre és ϕ .

En l'anàlisi que es du a terme en aquest treball és molt complicat trobar algunes d'aquestes relacions ja que, per exemple, la mesura dels dits i els seus ossos és complicada d'obtenir-la a partir de les fotos de les obres i les persones, igualment en la dels ulls ja que en les escultures gregues els ulls estan en blanc (no tenen pupil·les). Per tant, el que s'ha fet és buscar aquelles més representatives en totes les obres, és a dir, les tres primeres que són la relació entre l'altura i la distància del melic als peus, la relació entre la distància del maluc al

¹ En geometria, és qualsevol dels dos costats menors d'un triangle rectangle que conformen l'angle recte. El costat més gran s'anomena hipotenusa i és l'oposat a l'angle de 90°.

terra i l'altura del genoll i, per últim, la de la distància entre l'espatlla als dits i la del colze als dits. Aquesta part d'anàlisi del cànon i de la proporció àuria es pot trobar tota a l'annex.

Es coneix també, una successió anomenada successió de Fibonacci, que manté una estreta relació amb la proporció àuria. És més, el número fi és un derivat d'aquesta. És una successió infinita de nombres naturals tal que cada un dels seus termes és igual a la suma dels dos anteriors. Aquesta, té la propietat de que el resultat del quocient dels termes adjacents és un nombre molt proper a fi.

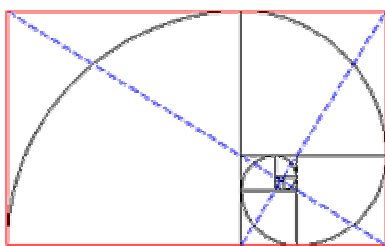
Prenguem una successió de nombres naturals de tal forma que els dos primers termes siguin $F(0)$ i $F(1)$ i cadascun dels següents termes és la suma dels dos anteriors:

$$\begin{aligned} F(0) &= 0 \\ F(1) &= 1 \end{aligned} \qquad F(n) = F(n-2) + F(n-1)$$

Cada element d'aquesta successió rep el nom de nombre de Fibonacci. Aquesta successió fou descrita a Europa per Leonardo de Pisa, un matemàtic italià del segle XIII també conegut amb el nom de la successió. Té moltes aplicacions en matemàtiques, teories de jocs, etc. També apareix en configuracions biològiques com per exemple en la disposició de les fulles en una tija, les branques dels arbres...

Els vint primers termes de la successió són els següents:

<u>n</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	<u>12</u>	<u>13</u>	<u>14</u>	<u>15</u>	<u>16</u>	<u>17</u>	<u>18</u>	<u>19</u>	<u>20</u>
F(n)	1	1	2	3	5	8	13	21	34	55	89	144	233	377	610	987	1597	2584	4181	6765

*Imatge de l'espiral àuria i la successió de Fibonacci
extreta del web:
<http://naila1.blogspot.com/2007/10/fibonacci.html>*

En el moment de dur a terme aquesta part s'ha optat per ordenar-la d'una manera clara. És per això que aquesta s'estructura en fitxes classificades per autors i ordenades cronològicament, en el cas de les escultures gregues i fitxes de l'actualitat classificades en dues categories: dones i homes. Aquestes, també en ordre cronològic, es troben classificades, al seu torn, segons si el personatge analitzat és conegut per haver guanyat concursos de bellesa o per ser model de passarel·la. En cada fitxa de les obres clàssiques hi constarà informació esquemàtica sobre aquesta, la relació que té amb el cànon del moment

i s'hi buscaran algunes de les proporcions que se sap que segueix. Gràcies a aquestes anàlisis, en últim terme, serà possible extreure uns resultats de les obres de manera particular i uns resultats de totes les obres que compararem amb els resultats de les anàlisis que també es duran a terme de guanyadors de concursos de bellesa i models de passarel·la més coneguts dels últims anys. En les fitxes dels personatges de l'actualitat hi constarà, també de manera esquemàtica, informació de les persones i el seu físic en particular, i la seva trajectòria relacionada amb la bellesa i la seva fama. Després de fer-ne l'anàlisi per buscar si compleixen els mateixos cànons i proporcions que les escultures gregues també se n'extrauran uns resultats els quals, com ja hem dit, és compararan entre ells i amb els resultats globals de les obres gregues amb la intenció d'obtenir possibles conclusions.

2.4.1 MÓN CLÀSSIC

Aquesta és la part del treball en què es fa la presentació dels autors dels quals s'han analitzat les seves obres i on es troben els resultats obtinguts a partir de les fitxes i tot l'anàlisi de les obres clàssiques. Els autors i escultures, com ja s'ha mencionat, estan ordenats cronològicament.

2.4.1.1 RESULTATS INDIVIDUALS DE LES ESCULTURES CLÀSIQUES

POLICLET

També conegut com Policlet el Vell o Policlet de Sició (480 - 410 a. C.). Es creu que era probablement d'Argos per ciutadania i de Sició per naixement. Va ser un dels escultors grecs més importants del món antic. A part de ser un dels escultors més destacats, fou també arquitecte i artista. Va realitzar un estudi de les proporcions del cos humà (i en va escriure un llibre, avui perdut, del qual ja només se'n tenen referències) per crear un cànon que ha passat a ser molt important. Fou deixeble d'Agelades¹ i va estudiar junt amb Fídies i Miró, també dos grans escultors de l'època dels quals en parlarem més endavant. Tant el mateix Policlet com Fídies són considerats els pares de l'estil clàssic grec, i els dos autors van ser sovint comparats. Deixebles seus foren Argi, Aristides, Dinó, Atenòdor, Demees, Clitori,

¹ Escultor grec nascut a Argos que va assolir la seva màxima esplendor a finals del segle VI a. C. i a principis del V a. C. Va ser mestre de Fídies, Miró i Policlet.

Periclit, entre d'altres. Plató assegura que els seus fills foren també escultors però de menys reputació; lamentablement no esmenta els seus noms.

Policlet es va formar amb la tradició dels bronzistes d'Argó i va realitzar gairebé totes les seves obres amb aquest material. A l'actualitat només se'n coneixen algunes gràcies a còpies hel·lenístiques i romanes fetes amb marbre. Entre les més famoses hi ha el *Dorífor* i el *Diadumen*.

***Dorífor* (450 – 445 a. C) ¹**

L'origen de l'obra de Policlet el trobem en l'evolució de l'escultura arcaica cap al naturalisme.

El *Dorífor* és un noi que duu una llança i mostra l'equilibri perfecte. Representa un atleta en actitud de repòs abans de participar en una prova. Els atletes eren molt famosos i molt admirats i és que l'ideal antropològic grec és l'home en plenitud juvenil preparat per participar en els jocs. Té un cos atlètic amb una musculatura poderosa i molt ben definida, sobretot al tors. Està caminant mentre sosté una llança amb la mà dreta i en aquesta acció és on es pot observar el perfeccionament del *contrapposto*² de Policlet. La seva cama esquerra queda enrere, està relaxada ja que no aguanta cap pes i això fa que el maluc baixi, mentre que la cama dreta suporta el pes i està en tensió. Hi ha una certa ondulació del cos, el cap està una mica girat i està mirant fixament cap endavant de manera serena i amb expressió tranquil·la. La part tensa i la distesa de l'obra estan en equilibri, cosa que accentua el dinamisme i la naturalitat de la figura.

Policlet estava influït per les idees de Pitàgores sobre la importància dels nombres, per això els aplicà al seu cànon sobre la proporció del cos humà. Aquest s'ha pogut buscar en l'anàlisi de l'obra on es mostren les proporcions que l'escultor segueix per concebre la seva obra. El model d'aquest autor i el seu èxit consisteixen bàsicament a l'establiment d'aquestes proporcions ideals estudiades en el seu tractat i aplicades a l'obra donant al cos la màxima perfecció. Aquest cànon es basa principalment en que el cap ha de ser la setena part del cos. S'ha pogut observar com es compleix en aquesta escultura gràcies a l'anàlisi que s'ha fet

¹ Veure fitxa a la pàgina 4, proporció àuria a la pàgina 5 i l'estudi del cànon a la pàgina 8 de l'annex.

² Terme italià que designa l'oposició harmònica de les diferents parts del cos de la figura humana. S'usa a l'escultura per donar sensació de moviment.

prèviament). El cap és esfèric (símbol de perfecció) i mesura uns 1,6cm en la fotografia de l'anàlisi. Aquesta mesura, com ja s'ha dit que es compleix el cànon de Policleto, es repeteix set vegades en el cos. La cara es divideix en tres segments iguals, els tres medeixen 0,75cm, que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest al mentó. En l'anàlisi del *Dorífor* es pot observar que tant els pectorals com les engonals apareixen exagerats amb línies corbes molt rígides. Això permet dibuixar una circumferència que té el centre en el melic i els seus arcs són aquestes línies més marcades de les engonals i els pectorals. Aquest tret és força freqüent en Policleto. Com es pot observar, totes les parts del cos mantenen una relació i és que es podria dir que la clau de la bellesa és la proporció i l'harmonia. Aquest fet s'ha demostrat perquè s'ha trobat la proporció àuria en diferents parts del cos del *Dorífor* les quals i, per tant, es pot dir que estan relacionades entre sí. Aquest cànon i el *contrapposto* van ser un model seguit pels seus contemporanis i pels artistes d'èpoques posteriors com els romans i els renaixentistes.

***Diadumen* (430 a. C.)¹**

El *Diadumen* és una estàtua que, com totes les altres obres de Policleto, mostra l'equilibri perfecte. Representa un atleta que ha guanyat una competició i s'està col·locant al cap la diadema de vencedor. Té un cos cuidat, sense grassa, i una musculatura ben definida, però sense arribar a ser extremada. És alt i esvelt. La seva expressió és de concentració i serenitat. Té els ulls tancats i el cos relaxat. Aquesta pau, harmonia i bellesa, perfeccionada però real, que mostra l'obra és una característica molt destacada del classicisme.

L'escultura dóna una sensació de moviment gràcies al *contrapposto* de Policleto, cada cop més perfeccionat. Mentre té el braços alçats com si s'estigués cordant la diadema, no està parat, sinó que vol mostrar que està caminant. Té la cama esquerra més endarrere i relaxada perquè no aguanta el pes del cos el qual recau, tot, sobre la cama dreta que es troba en tensió. En aquesta obra però, pel *contrapposto*, Policleto ja no utilitza cap classe de suport lateral com s'ha vist que feia en el *Dorífor* i l'eix corporal té una curvatura major, la qual cosa suposa una gran millora en aquesta tècnica. A part d'això, el cap tampoc està recte en relació amb el cos, sinó que està mirant cap avall i està també girat cap a una banda. Tot i així, la figura es manté amb un grau d'equilibri molt gran que és la causa del dinamisme i accentua la naturalitat.

¹ Veure fitxa a la pàgina 6, proporció àuria a la pàgina 7 i l'estudi del cànon a la pàgina 8 de l'annex.

Si hom es fixa bé en el cap de l'escultura, podrà observar que el perfil de la figura és molt recte (que és un tret característic de les obres gregues), és a dir, que el nas segueix la mateixa línia del front. També es pot observar que en aquesta obra, Policlet ha millorat en els detalls i, per exemple, la textura dels cabells és molt més real que la dels del *Dorífor*.

En aquesta obra, com es pot suposar, el cànon que s'hi ha aplicat és el de Policlet. Aquest s'ha pogut trobar en l'anàlisi de l'obra on es mostren les proporcions que l'escultor segueix per concebre-la. El seu cànon, com també es pot veure en l'anàlisi, es basa en que la mesura del cap, en la fotografia mesura 1,5 cm, està set vegades en l'altura del cos que és de 10,5 cm. El cap, com a símbol de perfecció, és esfèric i la cara es divideix en tres segments iguals que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest fins al mentó i cadascun medeix 1,1cm de llargada. Gràcies a l'exageració de les línies que marquen els pectorals i les engonals, es pot veure que l'arc toràctic i el plec engonal són arcs d'un mateix cercle que té com a centre el melic, es pot observar en l'anàlisi. Buscant la proporció àuria en aquesta figura, s'ha pogut demostrar que les parts del *Diadumen* mantenen una relació.

PRAXÍTEL·LES

Va ser un dels grans escultors grecs que va viure al segle IV a. C. molt reconegut en la seva època i la posterior (té una gran influència en l'hel·lenisme). La seva biografia és quasi desconeguda, en aquest sentit les fonts són, fins i tot, contradictòries.

Sembla que era fill d'escultors, el seu pare era Cefisòdot el Vell, artista molt important del segle IV a. C. El seu fill gran també es deia Cefisòdot i era conegut com el Jove. Es creu que va néixer a Atenes al voltant de l'any 400 a. C. i que va morir prop del 326 a. C. Hom sap que va treballar a Atenes, on tenia un taller i que és contemporani de Lisip i d'Escopes de Paros¹. Es creu també que va tenir relacions amb la cortesana Phrynea que hauria estat la seva model per a l'*Afrodita de Cnidos*. De la cinquantena d'obres que se li atribueixen, d'originals se'n conserven molt poques i la resta són còpies. Les més destacades són l'*Afrodita de Cnido*, l'*Hermes*, *Apol·lo Sauròcton*, *Sàtir en repòs*, entre d'altres.

¹ (395 aC -350 a. C. aprox.) Escultor i arquitecte grec d'època clàssica de l'escola àtica moderna, contemporani de Lisip i Praxíteles. Era nadiu de Paros, però ciutadà atenenc.

A l'hora de crear la seva obra s'allunya de l'anterior tradició i prefereix el marbre com a material principal enlloc del bronze, però segueix en la línia dels seus antecessors i utilitza com a model per a les seves obres la bellesa juvenil idealitzada.

***Venus d'Arles* (365 a. C.)¹**

Les obres de Praxítel·les les trobem en l'època plena del classicisme i anticipant l'època hel·lenística.

Es podria dir que té influència de Policlet: es segueix veient una harmonia i suavitat en el tractament dels cossos. Praxítel·les representa quasi sempre a persones molt joves, i en el cas dels homes, s'observa que mostren un toc efeminat ja que les seves obres són, en general, molt dolces i delicades.

La Venus d'Arles és una noia jove que simbolitza a la deessa Afrodita amb una actitud més aviat relaxada. La divinitat mostra el seu tors nu i es cobreix de cintura cap avall amb un mantell. És un preludi del que vindria a ser posteriorment el primer nu integral femení (el de l'Afrodita de Cnido). El cos de l'escultura és de caire atlètic, tot i no estar musculat no té grassa. Té els malucs marcats però, pel contrari, els pits no massa. Això pot ser degut a que és una escultura d'una jove no massa desenvolupada encara, o a percepció de bellesa com un cos amb pits petits de Praxítel·les.

Aquest escultor, com es pot veure sobretot en la túnica que cobreix les cames a Afrodita, mostra molta atenció als detalls la qual cosa manifesta un alt grau de realisme.

Aquesta obra, tot i que no sembla que estigui caminant com en les anteriors de Policlet, sí que mostra un cert dinamisme. Praxítel·les l'aconsegueix gràcies a la seva tècnica més característica, la corba praxitel·liana. Aquesta tècnica és una classe de *contrapposto* duta a l'extrem però que proporciona una gran elegància a la figura i trenca la seva frontalitat. Mentre una de les cames està lleugerament flexionada, per tant, el maluc de la banda oposada es troba més elevat i l'espatlla del mateix cantó està a una altura menor que el de la banda contrària, el cos dóna lloc a una curvatura que té forma de S. A més, en aquesta figura, com que la deessa està mirant cap avall (es creu que a la mà esquerra tenia un mirall i representa que s'hi estava veient reflectida), la corba praxitel·liana queda molt ben definida i s'ha pogut dibuixar fàcilment en l'anàlisi de l'obra de l'annex.

¹ Veure fitxa a la pàgina 14, proporció àuria a la pàgina 15 i l'estudi del cànon a la pàgina 16 de l'annex.

En aquest anàlisi també s'hi ha trobat el cànon de Policlet, que diu que l'altura total de la figura, que en la fotografia correspon a 11,7 cm, correspon a set vegades la mesura del cap, que és de 1,7 cm. També s'hi observa com la cara es divideix en els tres segments iguals (front, nas i distància del nas al mentó), els quals medeixen 0,9 cm. S'hi ha buscat la proporció àuria i també hi és, per tant, les parts del cos d'aquesta figura també es pot dir que mantenen una relació.

Afrodita de Cnido (350 a. C.)¹

L'*Afrodita de Cnidos* és un dels primers nus integrals femenins de l'escultura grega i també una de les obres més importants del seu autor, tot i que en el seu moment va ser un escàndol, ja que molta gent va estar en contra de representar a una deessa com si fos una simple mortal i sense els seus atributs divins. Encara que l'original va ser cremada durant una rebel·lió a Constantinoble, se'n conserven moltes còpies.

De nus femenins, Praxítel·les només en fa de la deessa Afrodita.

Aquesta escultura simbolitza a la divinitat just abans o després d'haver dut a terme el bany ritual. Està una mica inclinada cap endavant com si l'haguessin agafat per sorpresa. Mostra una intenció de tapar-se. Aquesta intenció es pot percebre gràcies a la corba praxitel·liana que s'observa en la figura, la qual s'ha dibuixat en la part d'anàlisi que es troba en l'annex. La seva cama dreta està fixa i en tensió ja que és la que està aguantant tot el pes del cos. L'esquerra en canvi, està relaxada i flexionada. Observant el *contrapposto* de l'escultura, es veu que el maluc de la cama que està flexionada està més avall que el de l'altra banda i passa el contrari amb les espatlles: l'espatlla del cantó de la cama flexionada està més amunt que la del cantó contrari (i amb aquesta mà, Afrodita es cobreix les seves parts). En aquesta però, l'escultor utilitza un suport lateral al contrari de l'anterior i com es pot veure en l'anàlisi de l'annex, en aquesta figura també s'hi troba, la corba en forma de S característica de Praxítel·les encara més marcada que en la *Venus d'Arles*. En l'anàlisi s'ha marcat aquesta en vermell.

El seu cos és molt semblant al de la Venus ja que també representa a una noia molt jove. Tot i així, en el rostre d'aquesta s'hi mostra una major expressivitat (Praxítel·les solia crear escultures que donaven molta importància als sentiments i a les emocions). També s'hi pot observar com s'ha tingut molta cura dels detalls i segueixen essent molt ben definits. Les

¹ Veure fitxa a la pàgina 9, proporció àuria a la pàgina 12 i l'estudi del cànon a la pàgina 13 de l'annex.

obres de Praxítel·les, encara que són còpies, mostren un domini tècnic molt important ja que aconseguix crear transicions molt subtils en les superfícies que molts autors han classificat com de verdader “sfumato”¹.

El cànon que es troba en l'*Afrodita de Cnidos*, com en les anteriors escultures, també és el de Policlet. Per tant, en l'anàlisi que s'ha realitzat d'aquesta, la mesura del cap, que és de 1,55 cm en la fotografia, es troba repetida set vegades en l'alçada de la figura, que és de 11 cm. El rostre també es divideix en els tres segments iguals, els quals medeixen tots tres 1,1 cm en la fotografia del rostre de la figura que s'analitza. En el tors s'hi poden veure marcades, tot i que no amb tanta claredat com en les figures masculines de Policlet, les línies de les engonals i, en aquest cas, al tractar-se d'una dona, les de les costelles. És per aquest motiu que es pot dibuixar la circumferència amb centre el melic que s'havia trobat en altres escultures anteriors. Tal com manifesta el prototipus de Policlet, la clau de la bellesa és la proporció i l'harmonia, i en l'anàlisi d'aquesta obra també s'hi ha trobat la proporció àuria.

Apol·lo Sauròcton (350 – 340 a. C.)²

L'*Apol·lo Sauròcton* és un jove que duu els cabells força llargs recollits amb una cinta. La seva cara i el seu cos no són extremadament masculins, més aviat al contrari. No té una musculatura marcada i ben definida com en el cas de les obres de Policlet, per exemple. I tot i que no té grassa, al tenir uns trets no tant rígids com els d'autors anteriors sinó més aviat suaus i delicats (com solen tenir les obres de Praxítel·les) fa que presenti un toc efeminat. Aquesta escultura representa a Apol·lo nu d'adolescent que juga a ferir un llangardaix que està pujant pel tronc de l'arbre en el que ell està recolzat. La seva cara mostra una expressió encuriosida i també concentrada en el joc amb el que es distreu. La figura en general té molta expressivitat i, alguns detalls com els cabells, estan molt treballats.

En aquesta obra, Praxítel·les també allibera una de les cames del pes, la dreta, que toca el terra amb la punta del peu, i el trasllada a l'altra, que en general, sol ser l'esquerra. Així és com crea una curvatura de maluc que va en sentit contrari a la cama sobre la que descansa el pes. L'espatlla dreta està una mica desplaçada, mentre que l'esquerra es recolza en

¹Tècnica que consisteix en eliminar els contorns i precisions de les línies i difuminar-los amb l'objectiu de millorar l'atmosfera de l'obra. El seu nom i invenció com a tal es deuen a Leonardo da Vinci.

² Veure fitxa a la pàgina 11, proporció àuria a la pàgina 10 i l'estudi del cànon a la pàgina 13 de l'annex.

l'arbre. Com es pot observar hi torna a haver la corba praxitel·liana, aquest *contrapposto* i esquema en S mentre la figura es troba en una postura natural. Aquest esquema es completa amb la lleugera inclinació del cap. Al realitzar-se aquest joc de contrapesos, necessita un punt de recolzament extra i per aquest motiu col·loca un tronc d'arbre que serveix de suport, com farà també en altres escultures.

En l'anàlisi d'aquesta obra també s'hi pot observar el cànon de Policlet, la corba praxitel·liana (marcada en vermell) i la proporció àuria. El cànon posa de manifest que la mesura del cap, que és de 1,55 cm en la fotografia analitzada, ha d'estar set vegades repetida en l'altura del cos, per tant, en els 10,8 cm que la fotografia medeix. També es pot observar en aquesta part que la cara es troba dividida en tres segments iguals, que medeixen 0,8 cm.

Aquesta obra compleix totes les condicions menys la característica que solen complir les obres masculines de Policlet: que les línies que marquen les engonals i els pectorals de la figura siguin arcs d'una mateixa circumferència amb centre al melic. Com ja s'ha mencionat anteriorment, aquesta figura no té una musculatura massa definida ni té les línies dels pectorals i les engonals gaire diferenciades. Per aquest motiu i per la inclinació del cos degut a la corba praxitel·liana de l'escultura, aquesta circumferència no queda definida. S'hi ha buscat la proporció àuria i es continua trobant, per tant, les parts del cos d'aquesta figura també es pot dir que mantenen una relació.

LISIP

Va ser un escultor grec de l'època clàssica, va viure del 390 – 310 a. C. aproximadament, contemporani de Praxítel·les i d'Escopes. Va crear una tècnica revolucionària que consistia en fer els caps proporcionalment més petits que els cossos per produir una sensació de grandesa. També va instaurar un nou cànon anomenat el cànon de Lisip que diu que perquè un cos sigui bell ha de medir vuit vegades la mesura del cap.

Va destacar principalment com a autor de retrats en bronze, per als quals era molt sol·licitat. Com que totes les seves estàtues foren fetes amb aquest material, cap s'ha conservat ja que el bronze es deteriora ràpidament amb el temps. El seu client més famós va ser Alexandre el Gran (rei de Macedònia, conqueridor de l'Imperi Persa i un dels líders militars més

importants del món antic), que li va encarregar diversos retrats. Van ser deixebles seus Cares de Cnidos i Eutíquides de Sició, a més dels seus tres fills.

El seu estil estava connectat amb l'escola argiva de Políctet igual que l'escola d'Escopes i Praxítel·les estaven més relacionades amb l'escola àtica de Fídies.

Se li han atribuït prop de 1.500 obres, no conservades, però de les quals ens han arribat diverses còpies. Entre els treballs més remarcables que se li han atribuït cal destacar *l'Hèracles Farnese* i *l'Hèracles assegut*. Tot i així, la seva obra més coneguda és *l'Apoxiòmen*, de la qual se'n conserva una còpia als Museus Vaticans. El seu tema favorit era Hèrcules i també té moltes obres dedicades a aquest com l'estàtua de Zeus a Sició, la de Posidó a Corint, la d'Eros a Tèspies.

Apoxiòmen (340 – 330 a. C.)¹

L'*Apoxiòmen* de Lisip, representa a un atleta nu, però que enlloc de estar gaudint d'un moment de triomf com solia representar les seves escultures Políctet, està realitzant un acte quotidià. Concretament, s'està netejant la suor, la pols i l'oli que te al cos després d'haver participat en uns jocs. Té un cos atlètic amb una musculatura poderosa i molt ben definida, sobretot al tors. Es tracta d'una altra classe d'atleta que difereix del que s'havia establert el segle anterior. El seu cap segueix sent esfèric (símbol de perfecció) i és més petit, cosa que dóna una sensació de grandesa. Aquest, medeix 1,5 cm en l'anàlisi realitzada i, com que les proporcions del cos són més esveltes, enlloc de set caps, en l'alçada total de la figura (aquesta correspon a 12 cm en la fotografia analitzada), s'hi troba repetida vuit vegades la mesura del cap. Això permet que es determini que l'obra segueix el cànon de Lisip, ja que és el que afirma que l'altura total correspon a vuit vegades la mesura del cap (sembla que només es doni en persones molt altes però es troba en l'anàlisi de *l'Apoxiòmen*). En l'anàlisi, també s'ha dividit en tres segments la cara de la figura com es feia en les anàlisis de les obres anteriors que seguien el cànon de Políctet. La diferència ha set que en aquest cas el front, el nas i la distància entre el nas i el mentó no era la mateixa, sinó que eren, respectivament, 0,3 cm, 0,3 cm i 0,5 cm. Com es pot observar, totes les parts del cos mantenen una relació i és que es podria dir que la clau de la bellesa és la proporció i l'harmonia. Aquest fet s'ha demostrat perquè s'ha trobat la proporció àuria en diferents parts del cos de *l'Apoxiòmen* les quals i, per tant, es pot dir que estan relacionades entre sí.

¹ Veure fitxa a la pàgina 17, proporció àuria a la pàgina 18 i l'estudi del cànon a la pàgina 23 de l'annex.

L'artista i anatomista francès Paul Richer (1849-1933) després de realitzar moltes mesures també va arribar a aquesta mateixa mesura, la de Lisip. Podem veure com aquest mòdul, el cap, es fa servir per determinar aproximadament les longituds de la base del genoll al terra i de l'amplada de les espatlles (2 caps), dels braços (3 caps).

Les obres de Lisip també són més expressives i els cossos d'aquestes són més flexibles. Aquesta, per exemple, té una arruga al front i una expressió facial de cansament o preocupació. En la figura continua present el *contrapposto* amb suport lateral. La cama dreta està inclinada cap enrere, el cos està com girat rotant lleugerament cap a la seva dreta, mentre que les espatlles es mostren inclinades cap a l'esquerra i el coll i el cap girats cap a la dreta. Es podria dir que el *contrapposto* afecta a tota l'obra en general, no només a l'alineació de la columna i la posició de la cama i el maluc, com en les obres de fins al moment. Això fa que per comprendre l'obra en la seva totalitat, s'hagi d'observar a partir de diferents punts de vista i que, a més, doni la sensació de que acaba de passar d'una postura a una altra, és a dir, de recolzar el seu pes sobre un peu, a l'altre.

AUTOR ANÒNIM

Afrodita i Pan (150 a. C.)¹

Aquest grup fet de marbre per un escultor anònim, representa a Afrodita que està intentant treure's de sobre a Pan, el déu dels pastors i dels ramats, que té desitjos impurs, amenaçant-lo amb una sandàlia. Sobre d'Afrodita es pot observar que hi ha la representació de Eros de molt petit que està jugant amb les banyes de Pan.

Aquesta escultura mostra fidelment moltes de les característiques que s'atribueixen a les obres de l'època hel·lenística, com per exemple: un realisme exagerat, es pot veure el patiment d'Afrodita; també molta cura amb els detalls, les robes en són bons exemples; dóna molta importància a l'expressivitat, etc.

Si hom es centra en la figura femenina de l'obra, es pot observar com no és tan jove com les persones que Praxítel·les representava però que, tot i així, aquesta té un cos cuidat, sense grassa encara que sí que té corbes i sense arribar a estar musculat ja que es tracta d'una dona. Ella s'intenta tapar amb una mà mentre, amb l'altra, subjecta una sabata amb la que amenaça a Pan. En aquesta figura, la de la deessa, també s'hi troba present la tècnica del

¹ Veure fitxa a la pàgina 19, proporció àuria a la pàgina 20 i l'estudi del cànon a la pàgina 23 de l'annex.

contrapposto. La seva cama esquerra està flexionada i relaxada ja que no aguanta cap pes. Això fa que el maluc baixi, mentre que la cama dreta suporta el pes i està en tensió. Hi ha una certa ondulació del cos que recorda a la corba praxitel·liana en forma de S. Aquesta s'ha dibuixat en l'anàlisi de l'annex. A més, el cap està una mica girat i està mirant fixament cap endavant de manera més aviat nerviosa i amb expressió intranquil·la, cosa que fa que es trenqui, encara més, la frontalitat de la figura. La part tensa i la distesa d'Afrodita estan en equilibri, cosa que accentua el dinamisme i la naturalitat de la composició. El suport lateral és, en aquest cas, la figura de Pan que està agafant a Afrodita pel braç i es recolza, al seu torn, a un altre suport.

Gràcies a l'anàlisi de l'obra que s'ha dut a terme, el cànon que es pot atribuir a la deessa és, altre cop, el de Lisip. El cap, que també és esfèric com a símbol de perfecció, és més reduït que en altres figures i l'altura del cos correspon a una longitud de 12 cm en els quals s'hi pot veure repetida vuit vegades la mesura del propi cap, que és de 1,45 cm en la fotografia. Com que no segueix el cànon de Policlet ni, òbviament, tampoc és d'aquest autor, quan en l'anàlisi s'ha dividit la cara de la figura en tres parts que corresponguessin a la longitud del front, la del nas i la distància d'aquest al mentó, aquestes medien 0,3 cm, 0,4 cm i 0,45 cm respectivament. Per tant, aquesta característica tan particular del cànon de Policlet no es complia ja que els tres segments tenien una mesura diferent. S'hi ha buscat la proporció àuria i també hi és, per tant, les parts del cos d'aquesta figura també es pot dir que mantenen una relació.

AUTOR DESCONEGUT

Es desconeix el seu autor, però es creu que podria ser una obra d'Alexandre d'Antioquia. Aquesta escultura té un estil característic de finals de l'època hel·lenística que torna a mostrar interès pels temes clàssics mentre alhora els renova. Per l'aspecte classicista de les formes de l'escultura se suposa que el seu autor, desconegut tot i que en la base hi havia la firma d'un escultor, es va inspirar en l'estàtua de Lisip del segle IV a. C. anomenada *l'Afrodita de Capua*.

Venus de Milo (130 – 100 a. C.)¹

La *Venus de Milo* és una dona jove que representa a la deessa grega Afrodita, deessa de l'amor i la bellesa. És una de les escultures més representatives del període hel·lenístic i una de les més famoses de l'antiga Grècia. Aquesta obra, també anomenada *Afrodita de Milos*, mostra el seu tors nu i es cobreix de cintura cap avall amb una túnica. El seu cos és esvelt i sense grassa tot i tenir corbes. A més, si s'observa bé, te els abdominals marcats com si fes esport i cuidés molt del seu cos. La postura d'Afrodita és descrita com en forma d'hèlix per la seva estructura mig doblada, tanmateix d'aparença molt natural. Se'n destaca també, la bellesa, tant la de la dona com la de l'escultura en sí.

L'escultura dóna una sensació de moviment, com si estigués caminant, gràcies al *contrapposto*. Té la cama esquerra més endavant i relaxada perquè no aguanta el pes del cos el qual recau, tot, sobre la cama dreta que es troba en tensió. En aquesta obra però, no s'utilitza cap classe de suport lateral. El cap es troba lleument inclinat cap al cantó esquerre i això ajuda a que es trenqui la frontalitat de la figura. L'esquema d'aquesta figura recorda la corba praxitel·liana, la qual s'ha marcat de color vermell en l'anàlisi de la figura de l'annex tot i no ser una obra de Praxítel·les.

Aquesta escultura dóna una sensació de grandesa gràcies a que el cap és més petit del normal i el cànon que segueix, com s'ha pogut determinar en l'anàlisi, és el de Lisip. És a causa de la utilització d'aquest prototip, que la figura és més esvelta i alta. Aquest, posa de manifest que enlloc de medir set vegades la mesura del cap, que en la fotografia de l'anàlisi mesura 1,45 cm, l'altura del cos, ha de contenir vuit vegades aquesta mesura. És a dir, en els 11,6 cm que mesura la longitud del cos de la figura en l'anàlisi, s'hi troben vuit vegades els 1,45 cm. El que també ens ajuda a determinar que l'obra pot seguir aquest cànon és que, com ja s'ha dit anteriorment, aquesta escultura d'autor desconegut, està inspirada en una altra de Lisip i ens porta a pensar que a causa d'això, també seguirà el mateix cànon. En l'anàlisi també es pot observar com, realment, les diferents parts de l'escultura estan en relació amb les altres ja que s'hi ha pogut trobar la proporció àuria.

¹ Veure fitxa a la pàgina 21, proporció àuria a la pàgina 22 i l'estudi del cànon a la pàgina 23 de l'annex.

2.4.1.2 RESULTATS GLOBAIS DE LES ESCULTURES CLÀSSIQUES

A partir dels resultats que s'han extret dels estudis de les obres del període clàssic, se'n poden obtenir uns de globals que són els següents.

Es pot parlar fàcilment de tot el conjunt d'escultures d'una manera general ja que aquestes, tant femenines com masculines, comparteixen força característiques. La temàtica principal de les estàtues que es creaven anava relacionada amb divinitats i mitologia o amb atletes. Com més antigues són aquestes figures, menys expressives tendeixen a ser i menys millorada està la tècnica del *contrapposto* ja que són detalls que es van anar perfeccionant amb el temps.

Durant el període clàssic (480 al 313 a. C. aprox.), el cànon més utilitzat des de la seva aparició és el de Policlet i, per tant, les primeres figures analitzades, solen tenir totes, en general, aquests mateixos trets: el cap es troba en l'altura del cos set vegades, són figures altes, esveltes i sense grassa ja que mostren cossos atlètics (els dels homes són musculats i les dones són primes tot i tenir corbes), la cara es divideix en tres segments iguals que corresponen a la longitud del front, la del nas i la distància del nas al mentó, en les escultures masculines s'hi solen trobar molt marcades les línies dels pectorals i les engonals (cosa que fa possible dibuixar una circumferència amb centre al melic que tingui per arcs aquestes línies que són tant definides).

En canvi, des de l'època hel·lenística (313 al 146 a. C. aprox. Les escultures a partir de l'*Apoxiòmen*), el més utilitzat a partir de la seva aparició és el cànon de Lisip, que apareix, per tant, en les obres que corresponen a aquesta època. Aquestes, comparteixen, com s'ha comprovat, un seguit de característiques: en l'altura del cos de la figura s'hi troba vuit vegades la mesura del cap, ja que aquest tendeix a ser més petit en proporció i això dóna una sensació de grandesa, les figures són més esveltes, altes i segueixen sense mostrar gens de grassa que excedeixi, no s'hi troba la circumferència típica de Policlet ni tampoc es poden dividir les cares en tres parts iguals.

En les anàlisis, s'ha buscat la proporció àuria i s'hi ha trobat. Així es demostra que totes les parts del cos de l'obra mantenen una relació sigui quin sigui el prototipus que segueixin.

2. 4.2 ACTUALITAT

En aquesta part pràctica del treball, com s'ha fet anteriorment amb les obres del període clàssic, s'extreuen uns resultats individuals de les fitxes i l'estudi en general contingut en l'annex. En aquest cas però, aquest estudi es fa dels models escollits en representació de les tendències estètiques presents a l'actualitat. Aquests models són, tan masculins com femenins, guanyadors de concursos de bellesa dels últims anys (en concret, Miss i Mister Món i Univers) i alguns dels models de passarel·la més reconeguts d'aquest últim segle. Primerament es troben les fitxes dels models femenins i després els dels masculins.

2.4.2.1 RESULTATS INDIVIDUALS DE L'ACTUALITAT

2.4.2.1.2 GUANYADORES DE CONCURSOS DE BELLESA

Ivian Sarcos Colmenares¹

Ivian Sarcos Colmenares és una jove estudiant de la Universitat Central de Veneçuela. En els últims anys, es va presentar a diferents concursos de bellesa i es va començar a obrir camí amb alguna victòria nacional important. Gràcies al fet de guanyar el certamen de Miss Veneçuela Món 2010, concurs en el qual la guanyadora és elegida per presentar-se aquell mateix any a concursos internacionals en representació del país, va poder participar al concurs de Miss Món 2011 i també va obtenir el primer premi.

És una dona molt alta i esvelta. El seu cos té corbes: té malucs marcats, pit, etc. però és molt prima. A més, quasi compleix amb les mesures publicitàries de 90-60-90. Gràcies a la seva altura real, el seu pes i la fórmula $IMC = \text{pes} / \text{altura}^2$ s'ha pogut calcular el seu índex de massa corporal (I.M.C)², que és de 21 kg/m^2 . Com es pot observar, aquest es troba dins de l'interval que es considera normal, per tant, la relació entre la seva altura i pes és correcta.

Després de fer una anàlisi de l'Ivian, s'ha pogut observar que compleix el cànon de Policlet ja que la mesura del seu cap, que en la fotografia estudiada és de 1,75 cm, es troba en l'altura del seu cos, que correspon a 12,1 cm, set vegades. Tot i així, no compleix la característica típica d'aquest prototip que posa de manifest que els tres segments en què es divideix la

¹ Veure fitxa a la pàgina 24, proporció àuria a la pàgina 25 i l'estudi del cànon a la pàgina 28 de l'annex.

² Índex de massa corporal: xifra que permet avaluar la corpulència d'una persona tot relacionant-ne la seva massa amb la seva talla. Quan el valor és inferior a 18 cal guanyar pes, quan es troba entre 18 i 25 és el valor normal, entre 25 i 30 es tracta de sobrepès i a partir de 30, d'obesitat.

cara (front, nas i distància d'aquest al mentó) han de ser iguals, ja que aquestes mesures són, respectivament, 1,05cm, 1cm i 1,15 cm tal i com es pot veure en la foto del rostre de la concursant. En el seu anàlisi també s'ha trobat la proporció àuria, com fins ara en totes les obres, per tant, es pot afirmar que les parts del seu cos estan proporcionades.

Alexandria Mills¹

Alexandria Mills és una jove Nord-americana que, des de la seva adolescència, es presenta a diferents concursos de bellesa començant així a donar-se a conèixer a partir de diverses victòries en els últims anys en concursos força coneguts en els Estats Units. Va ser elegida per participar en el concurs de Miss Món 2010 després de guanyar el certamen nacional Miss Món Estats Units 2010. En representació del seu país, va obtenir el primer premi en el concurs mundial.

El cos d'aquesta candidata, com es pot observar, és molt estilitzat i esvelt. És una noia molt alta i prima, més aviat sense corbes tot i que, en proporció, té força pit. Queda força per sota de les mesures publicitàries 90-60-90. Gràcies a la seva altura real i el seu pes s'ha pogut calcular el seu índex de massa corporal que és de 18.9 kg/m^2 . Com es pot observar, aquest, que és més baix que el d'Ivian, es troba força a prop del límit en el que una persona està massa prima i la relació entre altura i pes no és la més adequada. Tot i així, es manté dins de l'interval considerat normal.

Després de fer una anàlisi de la fotografia de l'Alexandria, es pot veure que el seu cap, que és força petit en comparació al cos (medeix 1,45 cm), es troba vuit cops en l'altura del cos (que és de 11,7 cm). Per tant, a partir d'aquestes dades se'n desprèn que Alexandria compleix amb el cànon de bellesa de Lisip. Com ja s'havia mencionat anteriorment, aquest prototip es sol trobar en persones molt altes i més aviat estilitzades (que tinguin les extremitats inferiors llargues). Tot i que el cànon de Lisip no es caracteritza per diferenciar els tres segments de la cara i afirmar que han de ser iguals perquè una persona sigui bella, en la part d'anàlisi s'ha comprovat si es complia aquesta condició. Les tres parts són diferents i, en aquest cas, la del front (medeix 0,4 cm) i la del nas (medeix 0,3 cm) són més curtes que la que va del nas al mentó (mesura 0,5 cm). Per tant, no es compleix. També s'ha buscat en l'anàlisi, la proporció àuria en el cos de la participant i s'hi ha trobat, per tant, es pot dir que està ben proporcionada i les seves parts mantenen una relació.

¹ Veure fitxa a la pàgina 49, proporció àuria a la pàgina 50 i l'estudi del cànon a la pàgina 55 de l'annex.

Leila Lopes¹

Leila Lopes, una jove angoleesa de 25 anys, és una estudiant d'administració d'empreses al Regne Unit. Va anar-hi a viure per treure's la carrera, però després, va començar a participar en concursos de bellesa i va tenir força èxit. Va guanyar, entre d'altres premis, el de Miss Angola el qual li va permetre presentar-se al concurs de bellesa internacional de Miss Univers i del qual també va ser elegida com la guanyadora.

Aquesta candidata és molt alta, quasi arriba als 180 cm, i té un cos molt cuidat. És molt prima, tot i que d'una manera no tant exagerada com Alexandria per exemple, ja que en proporció Leila pesa més. Les seves mesures són tant semblants a les publicitàries que per complir-les només li falta un centímetre més de pit. S'ha calculat el seu índex de massa corporal que correspon a un valor de 21.2 kg/m^2 . Aquest és completament normal ja que, com ja s'ha mencionat, els valors en que la persona presenta una bona relació entre el seu pes i alçada són des de 18 fins a 25 kg/m^2 i es troba dintre d'aquest.

En l'anàlisi de la seva fotografia, que es troba en l'annex, es pot comprovar que la mesura del seu cap, que correspon a 1,7 cm, es troba set vegades en la mesura total del cos, que és de 11,9 cm. Per tant, es pot afirmar que segueix el cànon de bellesa de Policlet. D'altra banda però, en dividir la cara en els tres segments corresponents al front, el nas i la distància del nas al mentó, aquestes, que per seguir el prototipus de Policlet haurien de ser de la mateixa mida, no ho són. El front medeix 1 cm en la fotografia, el nas 0,9 (és el segment més curt) i la distància d'aquest al mentó 1,2 cm (el més llarg). Com en totes les altres candidates i obres clàssiques que s'hi ha buscat la proporció àuria, també s'hi ha trobat. Per tant, les seves parts del cos estan en harmonia les unes amb les altres mantenint la seva proporcionalitat.

Ximena Navarrete²

Ximena Navarrete, una jove mexicana, va començar treballant en el món de la moda i el modelatge a partir de la seva majoria d'edat aproximadament. Uns anys més tard, va decidir iniciar-se en concursos de bellesa d'àmbit nacional però en va sortir victoriosa en alguns certàmens i això la va portar a acabar presentant-se al concurs de Miss Univers l'any 2010 i va sortir victoriosa del certamen.

¹ Veure fitxa a la pàgina 26, proporció àuria a la pàgina 27 i l'estudi del cànon a la pàgina 28 de l'annex.

² Veure fitxa a la pàgina 29, proporció àuria a la pàgina 30 i l'estudi del cànon a la pàgina 33 de l'annex.

Aquesta concursant és força alta, tot i que menys que les anteriors. És molt prima, però, no obstant, presenta unes corbes força marcades ja que quasi segueix al peu de la lletra les mides publicitàries, sols li falten dos centímetres de pit. El seu I.M.C correspon a un valor de 21.1 kg/m^2 . Aquest valor és dintre de l'interval que es considera normal, és a dir, la relació entre el seu pes i la seva altura és correcta.

En l'anàlisi realitzat de la seva fotografia, s'hi pot observar com compleix el cànon de Policlet. És a dir, el seu cap, que medeix 1,7 cm en la fotografia, es troba repetit en el cos, el qual mesura 11,8 cm, set vegades. Al dividir la cara en tres parts que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest al mentó, es pot veure com aquests segments no tenen la mateixa mesura. El primer medeix 1,3 cm en la fotografia, el segon 0,9 i l'últim 1,1 cm. Per tant, s'observa que té un front ample i una boca força gran, però, al contrari, un nas més aviat petit. També s'hi ha buscat la proporció àuria i, com en totes les anàlisis anteriors, s'hi ha trobat. Es pot dir doncs, que les parts del cos de la participant estan en harmonia i són proporcionades.

2.4.2.1.2 MODELS FEMENINES

Alessandra Ambrosio¹

Alessandra Ambrosio, és una brasilera de 30 anys. Quan era una adolescent va guanyar el concurs *The Look Of The Year*, promocionat per l'agència de models Elite, una de les més importants del món. Després de la seva victòria, va començar a treballar en el món del modelatge. Ha acabat sent una gran model i ha treballat per grans firmes de la moda actual. És una persona molt alta i amb unes mides molt petites, són inferiors a les publicitàries, per tant, no té massa corbes. Quan s'ha buscat el seu I.M.C s'ha pogut observar que aquest era molt baix, molt més que tots els que s'havien calculat fins al moment en les guanyadores de concursos de bellesa. Concretament, aquest valor del que es parla correspon a 16 kg/m^2 i, com es pot veure, és menor a l'interval considerat normal en una persona, cosa que significa, que per la seva alçada, el seu pes hauria de ser més alt.

En l'anàlisi es pot observar com aquesta compleix amb el cànon de Lisip com l'Alexandria ja que el seu cap, que mesura 1,57 cm en la fotografia, es troba vuit vegades en el cos, que medeix 12,5 cm. També s'ha dividit en tres parts la cara per veure si els tres segments

¹ Veure fitxa a la pàgina 51, proporció àuria a la pàgina 52 i l'estudi del cànon a la pàgina 55 de l'annex.

obtinguts (front, nas i distància d'aquest al mentó) eren de la mateixa longitud com sol passar en el cànon de Policlet. Tot i així, com s'ha donat en totes les anàlisis de dones anteriors, aquestes mesures no són iguals, sinó que el front i el nas, que medeixen 0,3 cm a la fotografia, són més petites que la distància del nas al mentó, aquesta medeix 0,4 cm. Analitzant la fotografia d'Alessandra, es pot veure com també s'hi troba la proporció àuria.

Gisele Bündchen¹

Gisele Bündchen és brasilera i té 31 anys. Com també va començar la seva carrera Alessandra, Gisele va participar d'adolescent en diversos concursos de modelatge i bellesa patrocinats per l'agència Elite. A partir d'aquí va començar a fer-se lloc en aquest àmbit i, als anys 90 va debutar a la setmana de la moda de Nova York. Tot i que al principi va ser criticada per tenir un nas de dimensions massa grans, ha acabat sent una gran model molt reconeguda mundialment ja que ha treballat per grans dissenyadors. Actualment es dedica però, al modelatge publicitari bàsicament.

Medeix quasi 1,80 m, i té un cos molt esvelt i prim. No té gaires corbes ja que les seves mides no tenen un contrast tant gran com les publicitàries però tampoc queden lluny d'aquestes. El seu I.M.C correspon, com s'ha pogut calcular, a un valor de 14.6 kg/m^2 . Aquest és molt baix, el més exagerat que s'ha trobat fins al moment. Això és degut a que és tant alta i el seu pes és molt baix en comparació a la longitud del seu cos. Aquest valor es troba molt per sota de l'interval, és a dir, necessitaria un augment de pes.

Es pot veure en la fotografia estudiada de la Gisele, com la mesura del seu cap, que és de 1,6 cm, es troba vuit vegades en la mesura del cos, la qual correspon a 12,3 cm. Es pot afirmar doncs, que el cos d'aquesta model segueix el cànon de Lisip. Aquest no sol complir que la mesura dels tres segments en els que divideix la cara el cànon de Policlet, siguin iguals i aquest fet es prova en la model ja que el front li mesura 0,35 cm en la fotografia, i el nas i la distància d'aquest al mentó és de 0,5 cm. En general el segment que correspon al nas és més petit, i com s'ha mencionat anteriorment, va ser criticada per això. També s'ha buscat i trobat la proporció àuria en l'anàlisi de l'annex.

¹Veure fitxa a la pàgina 53, proporció àuria a la pàgina 54 i l'estudi del cànon a la pàgina 55 de l'annex.

Kate Moss¹

Kate Moss és una model britànica de 37 anys. Va iniciar-se en aquesta professió de ben jove, quan era una adolescent. Ha treballat per moltes marques reconegudes i ha treballat amb fotògrafs molt famosos tot i que també ha fet altres feines relacionades amb la moda i l'espectacle. Als seus 29 anys va donar a llum però, no obstant, actualment segueix modelant i després de més d'una dècada a les passarel·les se la segueix considerant una de les millors *top models* del moment.

A diferència amb les altres models, Kate és més baixa, no arriba als 1,70m. Tot i així, té un cos molt esvelt i unes mesures inferiors als famosos 90-60-90, cosa que fa que no tingui gaires corbes. El seu I.M.C és de 17.2 kg/m^2 , per tant, està per sota de l'interval marcat com a normal i necessitaria guanyar pes. En comparació amb les dues models anteriors però, és la que té una relació més gran (i per tant més correcta) entre la seva altura i el seu pes.

En l'anàlisi de la Kate, s'ha pogut observar que, com que la mesura del seu cap és més gran en proporció al cos que les altres models, segueix el cànon de Policlet. El seu cap medeix en la fotografia 1,85 cm i s'ha trobat set vegades en l'altura total del cos que en la fotografia correspon a 12,4 cm com determina el prototipus que segueix. Tot i així, en dividir la cara en els tres fragments, aquests han mesurat: 1,25 cm el front, 1,15 cm el nas i 1,2 cm la distància del nas al mentó. Tot i que estrictament no són les mateixes mesures, són molt semblants i fins al moment, aquest ha set l'anàlisi en què els valors han estat més semblants. Com es pot observar en l'anàlisi del seu cos, es troba la proporció àuria.

Naomi Campbell²

Naomi Campbell és una model de 41 anys del Regne Unit. Va ser descoberta als 14 anys per l'agència de models Elite, com també Alessandra Ambrosio i Gisele Bündchen posteriorment, i va començar a dur a terme alguna feina dins d'aquest món desfilant. Després de fer de model de passarel·la va passar al que segueix fent actualment, de model publicitària. Tot i tenir la pell de color, ha set una gran model i és molt reconeguda a nivell mundial ja que ha treballat per moltes firmes famoses.

És molt alta, fa 1,80 m i és molt prima. Les seves mesures, que en general són inferiors a les publicitàries, fan que no tingui una silueta amb corbes molt marcades. Després de calcular el

¹ Veure fitxa a la pàgina 31, proporció àuria a la pàgina 32 i l'estudi del cànon a la pàgina 33 de l'annex.

² Veure fitxa a la pàgina 34, proporció àuria a la pàgina 35 i l'estudi del cànon a la pàgina 38 de l'annex.

seu I.M.C, el valor del qual correspon a 16.3 kg/m^2 , es pot observar com, altre cop, una model no arriba al valor mínim considerat com a normal. Com ja s'ha explicat, caldria que la relació entre l'altura de la model i el seu pes fos més gran, que es trobés entre 18 i 25 kg/m^2 , per tal que fos correcta.

En l'anàlisi que es pot observar en l'annex, es veu explícitament com aquesta model segueix el prototipus de Policlet. El seu cap, que medeix 1,7 cm en la foto que s'estudia, es troba comprès set vegades en la longitud del cos de la model, la qual correspon a 12,1 cm. Tot i que compleix el cànon de Policlet, no compleix una de les característiques típiques d'aquest prototip que posa de manifest que els tres segments en què es divideix la cara (front, nas i distància d'aquest al mentó) han de ser iguals, ja que aquestes mesures són, respectivament, 1,3 cm, 1,1cm i 1,15 cm tal i com es pot veure en la foto del rostre de la model. A més, com ja s'ha donat en anàlisis anteriors, el segment del nas és més petit que els altres. En aquesta anàlisi també s'hi troba la proporció àuria com en totes les altres. Per tant, es pot dir que les parts del seu cos estan relacionades.

2.4.2.1.3 GUANYADORS DE CONCURSOS DE BELLESA

Juan García Postigo¹

Juan García és un jove espanyol de 29 anys. Després d'uns anys treballant com actor en diverses sèries i presentant programes de televisió, va decidir presentar-se com a participant en concursos de bellesa d'àmbit nacional. Els resultats no van ser gens dolents i l'any 2006 va guanyar el títol de Mister Espanya la qual cosa va permetre-li de presentar-se, l'any següent, al concurs de Mister Món 2007. En va sortir elegit i li varen donar el títol, cosa que li va servir per ser més conegut.

És un home molt alt, medeix 1,91m, i es nota que es cuida i exerceix el seu cos ja que té una musculatura ben definida. La relació entre el seu pes i la seva altura és de 23.8 kg/m^2 , per tant, es veu clarament després de calcular el seu I.M.C, que aquesta és correcta ja que el valor que resulta es troba entre els 18 i els 25 kg/m^2 . A més, al ser un home, té molta més massa muscular ja que la tendència estètica masculina actual, és estar musculat.

En la seva anàlisi, es pot veure com el participant compleix el cànon de Policlet. És a dir, el seu cap, que medeix 1,75 cm en la fotografia de l'estudi, es troba repetit en el cos, el qual

¹ Veure fitxa a la pàgina 36, proporció àuria a la pàgina 37 i l'estudi del cànon a la pàgina 38 de l'annex.

mesura 12,25 cm, set vegades. A més, al tenir una musculatura desenvolupada, les línies dels pectorals i les engonals queden una mica definides, i tot i que no acaba de complir amb el tret característic que es dona en algunes obres de Policlet, es pot dibuixar una circumferència amb centre al melic que els arcs de la qual són, aproximadament, aquestes línies més marcades del tors. Es pot veure també en l'anàlisi com al dividir la cara en tres parts que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest al mentó, es pot veure com aquests segments no tenen la mateixa mesura però sí que són molt semblants. El primer medeix 1,4 cm en la fotografia, el segon 1,3 i l'últim 1,4 cm. Es pot observar doncs, que té el segment del nas una mica més petit que els altres. En l'anàlisi també es pot veure com, realment, les diferents parts del concursant estan en relació amb les altres ja que s'hi ha pogut trobar la proporció àuria.

Gustavo Gianetti¹

Gustavo Gianetti és un model brasiler de 32 anys que va estudiar dret. Mentre estava estudiant, va començar a participar en concursos de bellesa i l'any 2001 va guanyar el títol de Mister Brasil món la qual cosa li va permetre participar en el concurs d'àmbit mundial Mister Món, del qual també en va sortir victoriós dos anys més tard. A partir d'aquest moment, va començar a ser més conegut i va trobar més feines en el modelatge, va treballar en programes televisius, etc.

Té un cos amb una musculatura definida i una forma, en general, molt rectangular. Es nota que cuida del seu cos i fa esport ja que té unes cames potents. És alt, tot i que no tant com Juan, analitzat anteriorment, i pesa, per tant, menys que aquest. S'ha calculat el seu I.M.C i aquest correspon a un valor de 23.3 kg/m^2 . Aquest es troba dintre de l'interval considerat normal i es creu que és major que el de les concursants de bellesa perquè al ser un home musculat, té més massa muscular i això fa que la relació entre el seu pes i la seva alçada sigui més gran.

Com es pot veure en l'anàlisi, aquest participant compleix el cànon de Policlet ja que el seu cap, que medeix 1,7 cm en la fotografia estudiada, es troba set vegades en l'altura del cos, que és d'11,8 cm. Al dividir la cara en els tres segments que corresponen al front, el nas i la distància d'aquest al mentó, es pot observar com aquests segments no són de la mateixa mida sinó que en la figura el front i el nas, que medeixen 0,9 cm, són més petits que la

¹ Veure fitxa a la pàgina 39, proporció àuria a la pàgina 40 i l'estudi del cànon a la pàgina 43 de l'annex.

distància compresa del nas al mentó, que és de 1,1 cm. Per tant, no compleix aquest tret característic de les obres de Policlet. Tampoc compleix un tret característic d'algunes de les obres, en general, masculines de Policlet ja que la circumferència que s'ha dibuixat amb centre al melic, no té com a arcs les línies dels pectorals i les engonals. Com en totes les altres anàlisis en les que s'ha buscat la proporció àuria, aquesta s'ha trobat. Per tant, les parts del seu cos estan en harmonia les unes amb les altres mantenint la seva proporcionalitat.

Tarik Kaljanac¹

Tarik Kaljanac és un jove bosnià estudiant d'economia. Des de ben petit que li havia agradat molt practicar esport i sempre s'havia mantingut molt en forma. De més gran, va començar a treballar el seu cos i la seva musculatura i va esdevenir un gran atleta. Més tard, va començar a fer feines relacionades amb el modelatge i la publicitat en el seu país. Va ser a partir d'aquí quan va decidir de preparar-se per concursar al certamen de Mister Univers de l'any 2010. En va sortir victoriós i, gràcies al reconeixement que va obtenir, va seguir treballant com a model.

Per guanyar el concurs de Mister Univers és necessari estar molt preparat físicament i com es pot observar, el candidat ho està: és molt ample i medeix quasi 1,90 m. És un noi molt corpulent i amb una musculatura clarament definida. Amb aquest cos, es pot suposar que tindrà molta massa muscular que influirà en l'I.M.C. Després de calcular-lo, correspon a un valor de 25.7 kg/m^2 , es pot veure com aquest supera per poc el límit de l'interval considerat com la situació normal. Tot i així, no és que Tarik pateixi sobrepès, sinó que com ja s'ha explicat abans, té molta massa muscular.

En l'estudi de la fotografia d'aquest concursant, s'ha medid el cap que mesura 1,55 cm i s'ha pogut observar com aquest es troba vuit vegades en l'altura total del cos que correspon a un valor de 12,4 cm. A partir d'aquestes dades es pot deduir que el cànon que segueix el seu cos és el de Lisip. Tot i que aquest no sol complir el tret característic del cànon de Policlet que diu que al dividir la cara en tres parts iguals, aquestes correspondran a la distància entre el nas i el mentó, la mesura del nas i la del front, s'ha volgut comprovar. Com s'esperava, aquestes tres parts no mesuraven el mateix sinó que el front correspon a una longitud de 0,4 cm en la fotografia, el nas mesura 0,35 i la distància nas-mentó 0,5 cm. Com

¹ Veure fitxa a la pàgina 56, proporció àuria a la pàgina 57 i l'estudi del cànon a la pàgina 62 de l'annex.

en totes les altres anàlisis, en aquesta també s'ha trobat la proporció àuria. Per tant, es pot dir que les parts del cos de Tarik mantenen una relació.

Edgar José Moreno Muñoz¹

Edgar José Moreno Muñoz és un jove que va estudiar a la Universitat Central de Veneçuela. A partir de l'any 2007 aproximadament es va començar a presentar en diferents concursos de bellesa i es va començar a obrir camí amb alguna victòria nacional important. Gràcies al fet de guanyar el certamen de *Mister Handsome Veneçuela 2009*, concurs en el qual el guanyador és elegit per presentar-se aquell mateix any a concursos internacionals en representació del país, va poder participar al concurs de Mister Univers 2009 i també va obtenir el primer premi enduent-se aquest títol.

És molt alt i, tot i que té una musculatura força desenvolupada, té un cos molt esvelt i una silueta molt estilitzada, les quals ajuden a deduir que té molta cura del seu cos. La relació entre el seu pes i la seva altura és de 25.4 kg/m^2 , per tant, es veu clarament després de calcular el seu I.M.C, que aquesta és una mica superior a la que es considera correcta ja que el valor que resulta supera l'interval. Això passa perquè, al ser un home, té mola més massa muscular ja que la tendència estètica masculina actual, és estar musculat, no pas perquè pateixi de sobrepès.

El cànon de bellesa que s'ha pogut trobar en la fotografia estudiada d'aquest participant, és el de Policlet ja que el seu cap, que medeix 1,8 cm, es troba repetit en la longitud del cos, que correspon a 12,5 cm, set vegades. Es pot veure en l'estudi com la cara es divideix en tres segments, que segons el cànon de Policlet haurien de ser iguals, que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest fins al mentó. En la fotografia aquests medeixen, per ordre en què s'han mencionat, 1, 0,9 i 1,1 cm de llargada. S'ha dibuixat una circumferència amb centre al melic, tal i com s'havia fet en l'estudi d'algunes de les obres gregues i l'estudi anterior, que ha servit per observar que els arcs d'aquesta no són les línies que marquen els pectorals i les engonals del concursant. Per tant, es pot afirmar que no es dona la característica de moltes de les escultures masculines de Policlet.

Buscant la proporció àuria en aquesta figura, s'ha pogut demostrar que les parts del cos de l'Edgar mantenen una relació.

¹ Veure fitxa a la pàgina 41, proporció àuria a la pàgina 42 i l'estudi del cànon a la pàgina 43 de l'annex.

2.4.2.1.4 MODELS MASCULINS

Ben Hill¹

Ben Hill és un model reconegut actualment. Té 31 anys i és dels Estats Units. Va començar a treballar en aquest món a partir de la seva majoria d'edat. El fet de treballar per la marca Abercrombie & Fitch va marca un abans i un després en la seva carrera professional. Ha treballat per grans fotògrafs i dissenyadors.

És un home molt alt, no arriba per poc als 1,90 m, està prim i es troba en forma. La seva musculatura però, no està tan ben definida ni tant marcada com la dels guanyadors de concursos de bellesa ja que si comparem per exemple el seu tors o cames amb els d'un concursant, no tenen res a veure. S'ha calculat el seu I.M.C i ha resultat ser de 22.6 kg/m^2 , un valor del més normal perquè es troba dintre de l'interval definit com a correcte.

Després de fer l'anàlisi de la seva fotografia s'ha pogut veure com el cos d'aquest model respon al cànon definit per Lisip. Aquesta afirmació es pot demostrar mirant en l'estudi de la fotografia ja que el seu cap, que té una longitud de 1,5 cm en la fotografia, es troba vuit vegades repetit en l'altura del model, que correspon a 12,2 cm. També s'ha volgut veure si es complia la característica del cànon de Policlet per la qual el rostre es divideix en tres segments de la mateixa mesura i aquests corresponen a la longitud del front, la del nas i la distància d'aquest al mentó. Al contrari que en les obres d'aquest autor, en la cara de Ben no es troba aquesta característica ja que els segments medeixen 0,4 cm el front, 0,35cm el nas i 0,6 la distància entre nas i mentó. En l'anàlisi s'hi ha buscat la proporció àuria i, com en totes les anàlisis anteriors, s'ha trobat. Es pot dir doncs, que les parts del cos del model estan en harmonia i són proporcionades.

Andrés Velencoso²

Andrés Velencoso és un model de 33 anys que va néixer a Catalunya, concretament a Tossa de Mar. Abans d'acabar la seva època d'educació secundària ja va començar a fer de model. Tot i que va arribar un moment en el que es va dir que no tenia futur en aquesta professió, una agència de models americana va donar-li una oportunitat que realment va aprofitar. Aquesta li va permetre donar-se a conèixer i començar a treballar amb alguns dels grans fotògrafs i dissenyadors amb els quals ha treballat des d'aquell moment.

¹ Veure fitxa a la pàgina 58, proporció àuria a la pàgina 59 i l'estudi del cànon a la pàgina 62 de l'annex.

² Veure fitxa a la pàgina 44, proporció àuria a la pàgina 45 i l'estudi del cànon a la pàgina 48 de l'annex.

És un home alt, de 1,87 m, i tot i no ser molt corpulent, té una musculatura molt definida i marcada sense arribar a ser exagerada. En el seu pit llueix un tatuatge. S'ha calculat el seu I.M.C que és de 22.9 kg/m^2 . Tot i ser menor que el dels guanyadors de concursos de bellesa, com ja s'ha explicat anteriorment, per tal que la relació entre el pes i l'altura sigui correcta cal que l'I.M.C es trobi comprès entre els valors 18 i 25 kg/m^2 . Per tant, el seu és perfectament normal.

El cànon que s'ha trobat estudiant la fotografia d'Andrés és el de Policlet. Aquesta afirmació es pot fer ja que en la fotografia el cap del model, que mesura 1,75 cm es troba set vegades en la longitud del seu cos, que és de 12,25 cm. Tot i que segueix el cànon de Policlet, no compleix una de les característiques típiques d'aquest prototip que posa de manifest que els tres segments en què es divideix la cara (front, nas i distància d'aquest al mentó) han de ser iguals, ja que aquestes mesures són, respectivament, 0,9 cm, 0,9cm i 1,1 cm tal i com es pot veure en la foto del rostre de la model. S'observa doncs, que com s'ha donat ja en altres anàlisis, el segment corresponent al nas és més petit que el de la boca. S'ha intentat comprovar també en l'anàlisi, si la circumferència amb centre al melic tenia com a arcs les línies que marquen les engonals i els pectorals (és un tret característic que es troba en algunes escultures masculines de Policlet), però el cercle no coincideix amb les diferents línies alhora, per tant, no ho compleix. El que sí que es troba en l'estudi és la proporció àuria, com en totes les altres persones i obres. És per aquest motiu que es pot afirmar que les parts del seu cos estan relacionades.

Jon Kortajarena¹

Jon Kortajarena és un jove espanyol de 26 anys. Un dia, metre estava assistint a una festa, el que avui dia encara és el seu representant, li va oferir l'oportunitat de fer unes proves de modelatge i així va ser com va entrar en aquest món. Va tenir molt èxit, com el que avui en dia segueix tenint, i va treballar per grans firmes. També va debutar com actor en una pel·lícula.

Aquest model basc, és molt alt i, tot i que té els músculs ben definits, no és una persona molt corpulenta ni té una musculatura molt desenvolupada com en el cas dels guanyadors de concursos de bellesa. S'ha calculat el seu I.M.C i aquest és de 21.8 kg/m^2 . Per tant, es

¹ Veure fitxa a la pàgina 46, proporció àuria a la pàgina 47 i l'estudi del cànon a la pàgina 48 de l'annex.

troba en la situació considerada normal. Encara que està dintre de l'interval de 18 i 25 kg/m^2 , en comparació amb els models anteriors però, és el que té una relació més baixa entre la seva altura i el seu pes.

En el seu estudi, el qual es troba en l'annex, es demostra que segueix el cànon de Policlet perquè la mesura del seu cap, que correspon a 1,8 cm en la fotografia estudiada, està en l'altura total del cos, és de 12,3 cm, set vegades. Es pot veure en l'anàlisi com al dividir la cara en tres parts que corresponen al front, al nas i a la distància d'aquest al mentó, es pot veure com aquests segments no tenen la mateixa mesura però sí que són molt semblants. El primer medeix 1,4 cm en la fotografia, el segon 1,3 i l'últim 1,4 cm. Es pot observar doncs, que té el segment del nas una mica més petit que els altres. Si com s'ha fet ja anteriorment en algunes anàlisis d'obres i persones que compleixen el prototipus de Policlet, es dibuixa una circumferència amb centre al melic de Jon, aquesta té quasi com a arcs, les línies que marquen les engonals i els pectorals del model com sol passar en algunes escultures de l'autor grec. En l'anàlisi també es pot veure com, realment, les diferents parts del concursant estan en relació amb les altres ja que s'hi ha pogut trobar la proporció àuria.

Nicholas Lemons¹

Nicholas Lemons és un model de 25 anys nascut als Estats Units. És força reconegut, sobretot a Amèrica, però cal dir que també ho és, cada cop més, a nivell mundial. Va iniciar-se en el modelatge quan era un adolescent i des d'aquell moment que ha anat treballant per a diferents firmes i fotògrafs reconeguts.

Aquest model, que llueix un tatuatge al pit, com Andrés Velencoso però més gran, és més aviat corpulent: és alt i ample d'espatlles, té una musculatura més exagerada que la que solen tenir els models masculins de passarel·la, tot i que tampoc es mostra molt definida com en el cas dels guanyadors de concursos de bellesa, etc. Aquest fet es veu reflectit en el seu I.M.C que s'ha pogut calcular. Aquest, que correspon a 23.7 kg/m^2 , és el valor més alt de tots els índexs calculats dels models masculins analitzats al treball ja que aquest és el que sembla tenir més massa muscular i mostra una relació més gran entre la seva altura i el seu pes.

¹ Veure fitxa a la pàgina 60, proporció àuria a la pàgina 61 i l'estudi del cànon a la pàgina 62 de l'annex.

Estudiant el cànon del cos de Nicholas, hom es pot fixar en que la mesura del seu cap, el qual en la fotografia medeix 1,55 cm, es troba present vuit vegades en la mesura del cos d'aquest, que correspon a un valor de 12,35 cm. Per tant, es pot demostrar que el prototipus que segueix el model és el de Lisip. Com totes les persones que s'han analitzat que complien la característica principal del cànon de Lisip, quan es divideix el seu rostre del model en tres parts iguals que coincideixin amb la mesura del front, la del nas i la distància nas-mentó, aquestes no mesuren el mateix sinó que, en la fotografia medeixen, respectivament 0,4 cm, 0,35cm i 0,5 cm. Com es pot observar en l'anàlisi del seu cos, es troba la proporció àuria.

2.4.2.2 RESULTATS GLOBAIS DE L'ACTUALITAT

A partir dels resultats que s'han extret dels estudis dels models actuals, se'n poden obtenir uns de globals que són els següents.

Les dones que s'han estudiat, tant concursants com models de passarel·la en general, complien un seguit de requisits com l'alçada, com a mínim medeixen 1,70 m, i solen tenir un cos esvelt i estilitzat. Les diferències que es donen en aquests dos col·lectius però, és que les models solen ser rosses i amb la pell clara, i més altes i primes (fins a un punt més aviat excessiu com mostra el seu I.M.C) en proporció amb les reines de bellesa que tot i ser molt primes tenen forces corbes. Aquestes, tendeixen a ser més morenes.

En referència al cànon, no es pot dir que un grup segueixi un prototipus i l'altre grup l'altre ja que sols s'han pogut estudiar quatre persones de cada grup. Sí que és cert però, que la majoria de reines de bellesa i la meitat de les models compleixen amb el de Policlet i, que el de Lisip, és seguit per la resta. També es pot afirmar que la majoria no compleix la característica dels tres segments iguals en els que s'ha de dividir la cara segons Policlet, i en quasi tots els casos, el segment més petit és el del nas cosa que demostra que compleixen la tendència actual de tenir un nas més aviat petit.

En el cas dels homes, tot i que els concursants tenen sempre una musculatura més desenvolupada i definida, tots són molt alts, passen dels 1,85 m, i tenen un cos sense grassa i musculat.

En referència al cànon, passa el mateix que en les dones: el 75% dels concursants i el 50% dels models analitzats segueixen el cànon de Policlet i la resta segueixen el de Lisip. Els homes tampoc compleixen amb el tret de tenir la cara dividida en tres segments iguals i en tots els casos, el segments que correspon al nas és el més petit. En les anàlisis dels homes que seguien el cànon de Policlet, s'ha buscat si complien la característica d'algunes obres de Policlet per la qual es pot dibuixar una circumferència amb centre al melic i que els arcs d'aquesta siguin les línies que marquen les engonals i els pectorals. Quasi cap mostrava aquesta característica.

La proporció àuria s'ha trobat en totes les anàlisis de persones. Per aquest motiu es pot afirmar que les parts del cos de tots els models actuals, mantenen una relació i que, per tant, aquests estan proporcionats.

2.4.3 ESTUDI COMPARATIU

Havent estudiat i extret uns resultats, primer individuals, i després globals, de les obres clàssiques i dels models actuals de la societat, es podrà fer l'estudi comparatiu entre ambdós.

Es pot dir, que les escultures que s'han analitzat segueixen molt més rigorosament el cànon i totes les seves característiques que les persones analitzades. Això és degut al fet que, els autors de les obres, les creaven seguint molt al peu de la lletra el cànon predeterminat, mentre que els models, són elegits com a persones belles segons les tendències de la societat.

La proporció àuria s'ha trobat en totes les anàlisis fetes, demostrant així que totes les parts del cos dels subjectes estudiats mantenen una relació i una proporció, independentment de si es tracta dels models actuals o de les escultures de l'època clàssica.

Si hom es fixa més específicament en les dones, tant les escultures com les models actuals, pot observar que totes són altes però que les persones encara són més primes que les escultures. Les que tenen més corbes són les obres clàssiques, després les reines de bellesa i, per últim, les models. Com s'ha mencionat anteriorment, tot i que totes segueixen un cànon, les escultures compleixen totes les seves característiques (per exemple, les que segueixen el de Policlet, la mesura del seu cap es troba set vegades en la seva alçada, tenen la cara dividida en tres segments iguals corresponents al front, nas i la distància nas-mentó i es pot trobar la circumferència amb centre al melic algun cop) i, en canvi, els models actuals només acostumen a complir la característica del nombre de caps. Pel que fa a les divisions de la cara, s'observa que en la majoria d'aquestes models, els tres segments són de diferent mida i concretament el segment que correspon al nas és el més petit i que, per tant, la tendència actual és tenir un nas més petit en proporció a la cara que el que s'acostumava a tenir en l'època clàssica.

Si ens fixem en els homes, pràcticament no hi ha diferències en el cos, tant les escultures com els models actuals són molt alts, sense gens de grassa i amb músculs més o menys definits. Es pot veure però, que, en general, els guanyadors de concursos de bellesa són més amples i corpulents que les estàtues i aquestes, al seu torn, ho són més que els models de passarel·la. Com en el cas femení, les escultures segueixen molt més totes les característiques marcades pel seu corresponent cànon, en canvi, els models actuals, no tant. Així doncs, no compleixen la característica de Policlet que diu que la cara s'ha de dividir en

tres parts de la mateixa mida, i com també passa amb les dones, tots els estudis mostren com el nas torna a ser el segment més petit en proporció a la cara.

Això ens porta a poder afirmar que en general, tant per homes com per dones, una de les tendències estètiques de l'actualitat és tenir un nas més aviat petit. Els models actuals que segueixen el cànon de Policleto, tampoc mostren la característica per la qual en el tòrax del subjecte s'hi pot dibuixar una circumferència amb centre al melic que tingui per arcs les línies que marquen els pectorals i les engonals. Tot i que aquest tret tampoc és present en totes les escultures, sí que en aquestes apareix amb més freqüència que en els homes actuals.

3. CONCLUSIONS

A partir de tota la informació obtinguda, les anàlisis, les fitxes i els resultats individuals i globals de les persones i figures estudiades, les conclusions que es poden fer són les que es troben a continuació.

L'objectiu principal del treball era dur a terme una anàlisi comparativa entre el prototipus del món clàssic i les tendències estètiques de l'actualitat i poder veure si l'essència del cànon grec havia variat. En el cas que aquesta afirmació es complís, es volia observar les característiques que compartien. Si pel contrari aquesta afirmació no es complia, es pretenia justificar-ho i arribar a determinar les diferències entre els dos períodes.

Al llarg dels 25 segles transcorreguts entre el cànon de Policlet (s. V a. C.) i l'actualitat, el cànon de bellesa ha evolucionat de manera continuada, passant per diferents etapes i ressaltant en cada una característiques molt diferents. A la Grècia clàssica es buscava la perfecció i l'harmonia, a l'Edat Mitjana la bellesa exterior deixa de tenir tanta importància a favor de la bellesa interior per la influència religiosa, al Renaixement, que és una època molt similar a la clàssica, torna a tenir molta importància l'art i la cultura i es fan molts altres estudis antropològics com *l'Home de Vitruvi*, al Barroc, que es caracteritza per l'aparença i la fastuositat i que per mostrar el nivell de poder les persones són més grasses i a l'actualitat es torna a buscar, com en l'època clàssica, l'harmonia, la perfecció, cossos atlètics, etc.

Després de fer aquest treball, es pot afirmar doncs, que les tendències de l'actualitat són molt diverses però les característiques bàsiques coincideixen molt amb les del cànon clàssic.

Per refermar aquesta conclusió, s'ha pogut comprovar en els estudis dels models actuals fets, que tots complien l'essència d'un dels dos cànons grecs: o el de Policlet o el de Lisip.

Els homes de l'actualitat són els que compleixen més fidelment els trets d'aquests cànons clàssics tals com l'alçada, tenir un cos esvelt i ben cuidat, i, per tant, també mostrar una musculatura més aviat desenvolupada sense ser extrema. En les dones, en canvi, tot i que compleixen majoritàriament les característiques dels cànons clàssics, s'ha trobat una diferència principal en el cos. Les escultures de l'època clàssica, tot i ser dones primes presenten un cos amb corbes (exceptuant els pits ja que no en solien tenir massa). En canvi, les models femenines de passarel·la actuals són altes, molt primes i sense corbes, presentant uns I.M.C realment baixos. Per altra banda, les reines de bellesa, s'acostarien més als cànons femenins clàssics ja que tenen més corbes. Les mides a les que tendeixen les reines de

bellesa, són les anomenades mides publicitàries (90-60-90). Es van popularitzar a mitjans del segle XX, amb l'aparició d'icones de bellesa com Marilyn Monroe i, com es demostra en el treball, en l'actualitat són una tendència estètica femenina molt seguida.

Un canvi important en el cos femení seria el volum dels pits ja que actualment és superior al que es presentava en les estàtues clàssiques. En definitiva, la imatge que es vol transmetre a la societat, és la d'una dona alta i amb un pes mínim. Tot i així, les models de passarel·la tampoc en tenen molt, de pit, però sempre s'intenta transmetre el contrari intentant dissimular d'alguna manera la seva manca.

La diferència més general que s'ha trobat entre les persones i les escultures és que, mentre que les figures gregues solen complir la característica de Policlet que fa referència a la divisió de la cara en tres segments iguals corresponents al front, al nas i la distància d'aquest al mentó, quasi cap dels models de l'actualitat ho compleix. Es pot demostrar a partir d'això, doncs, que la tendència actual de tenir un nas petit no és compartida amb els cànons clàssics (sobretot amb el de Policlet).

Tot i les diferències, es veu clarament com l'essència del cànon es manté encara en l'actualitat, ja que la clau d'aquest és la proporció i harmonia entre les diferents parts del cos i això s'ha demostrat, tal i com es pot veure en l'estudi de l'annex, en trobar la proporció àuria i el cànon de Policlet o Lisip en els models de l'actualitat.

Tot i així, i per acabar, el treball tenia un altre objectiu. Aquest era determinar, dintre de les pròpies possibilitats, quin dels dos prototipus podia ser considerat més sa.

Pel que fa referència als homes, com que les tendències actuals i els cànons clàssics són molt semblants, no els afectaria massa ja que cap dels dos té conseqüències que puguin ser considerades perjudicials per a la persona si no es porten a l'extrem. No obstant, en les tendències actuals que s'han volgut implantar entre les dones, sí que hi ha aspectes que s'han considerat perjudicials, com el baix pes que presenten totes les models de passarel·la, s'han portat a l'extrem.

Pel que fa al nostre país, aquestes models són una gran influència per la població femenina, sobre tot la més jove, fins i tot són més influents que les reines de bellesa (les quals tendeixen a compartir més trets amb el cànon clàssic) i ni tant sols compleixen el valor mínim, acceptat com a normal, d'índex de massa corporal, és a dir, els 18 kg/m^2 .

Això porta a la conclusió que el cànon clàssic és el que es pot considerar com a més sa i que l'actual és perillosament delicat.

4. BIBLIOGRAFIA

Llibres:

- Scheffer Faux, D. *“La belleza del siglo. Los cánones femeninos en el siglo XX”*. Editorial Gustavo Gili S.L.
- Camps Cardona, M. *“Cánones de belleza”*. Editorial Fullgrat
- Maffre, J. *“El arte griego”*. Editorial Paidós
- Conti, F. *“Como reconocer el arte griego”*. Editorial Médica y Técnica, S.A.
- Brown, D. *“El codi Da Vinci”*. Editorial Empúries

Webs:

<http://canonesbelleza.wordpress.com/>

<http://www.rtve.es/alcarta/videos/television/aventura-del-saber/646645/>

<http://hernanmontecinos.com/2008/03/19/el-canon-de-belleza-a-traves-de-la-historia-extracto/>

<http://www.ucm.es/info/especulo/numero34/canonbe.html>

http://fido.palermo.edu/servicios_dyc/publicacionesdc/vista/detalle_articulo.php?id_libro=139&id_articulo=4705

<http://www.rtve.es/alcarta/videos/leonart/leonart-canones-belleza/156512/>

<http://www.slideshare.net/sanxe7/la-belleza-de-la-mujer-a->

[lolargo?src=related_normal&rel=1466045](http://www.slideshare.net/sanxe7/la-belleza-de-la-mujer-a-lolargo?src=related_normal&rel=1466045)

<http://definicion.de/canon/>

<http://es.wikipedia.org/>

<http://www.stop-obsesion.com/index.php?page=page.showPage&anchor=cultura>

http://almez.pntic.mec.es/~jmac0005/Bach_Arte/clasico/pintura_griega.htm

<http://arte.laguia2000.com/escultura/afrodita-de-cnido-de-praxiteles>

<http://arteinternacional.blogspot.com/2009/05/praxiteles-de-atenas-s-iv-cto.html>

<http://www.artehistoria.jcyl.es/historia/obras/7965.htm>

<http://www.artecreha.com/Iconograf%C3%ADa/afrodita-y-pan.html>